

RADA
SLOVENSKÝCH
EXPORTÉROV

SANKČNÝ KOMPAS PODNIKATEĽA: **ZORIENTUJTE SA V SÚČASNOM SANKČNOM REŽIME VOČI RUSKU A BIELORUSKU**

Jozef Hrabina, hlavný analytik Rady slovenských exportérov

POĎAKOVANIE

Táto publikácia by nevznikla bez príčinenia celého tímu Rady slovenských exportérov. Cenné rady a asistenciu pri zbere dát, jazykových korektúrach a pri diskusii o obsahu publikácie poskytli Michal Húška, Dominika Dobrovičová, Zulf Hyatt-Khan a Lukáš Parízek.

ZOZNAM SKRATIEK

BCM – MILIARDA KUBICKÝCH METROV

SVE – STREDNÁ A VÝCHODNÁ EURÓPA

EAEU – EURÁZIJSKÁ HOSPODÁRSKA ÚNIA

EURATOM – EURÓPSKE SPOLOČENSTVO PRE ATÓMOVÚ ENERGIU

PZI – PRIAME ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE

EU – EURÓPSKA ÚNIA

HDP – HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT

LLC – SPOLOČNOSŤ S RUČENÍM OBMEDZENÝM

LNG – SKVAPALNENÝ ZEMNÝ PLYN

ROSATOM – RUSKÁ KORPORÁCIA PRE ATÓMOVÚ ENERGIU

ROSSTAT – FEDERÁLNA (RUSKÁ) ŠTÁTNA ŠTATISTICKÁ SLUŽBA

SWIFT – SPOLOČNOSŤ PRE CELOSVETOVÉ MEDZIBANKOVÉ FINANČNÉ
TELEKOMUNIKÁCIE

OSN – ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV

V4 – VYŠEHRADSKÁ ŠTVORKA

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK	2
ÚVOD	4
KONTEXT NEDÁVNYCH SANKCÍ	6
ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE OBCHODU S RUSKOM	7
HLAVNÉ SANKCIE PROTI RUSKU	11
OPATRENIA EÚ PRIJATÉ PROTI RUSKEJ FEDERÁCII	15
SANKCIE USA PROTI RUSKU	19
SANKCIE SPOJENÉHO KRÁĽOVSTVA PROTI RUSKU	23
SANKCIE PROTI RUSKÝM BANKÁM	25
RUSKÉ ŠTÁTNE SPOLOČNOSTI NA ZOZNAME SANKCÍ	26
VŠEOBECNÉ LICENCIE	27
SANKCIE PROTI BIELORUSKU	28
OPATRENIA	31
SEKUNDÁRNE SANKCIE PROTI RUSKU A BIELORUSKU	33
KRAJINY EURÁZIE POCIŤUJÚ DOPADY PROTIRUSKÝCH SANKCÍ	36
RUSKÉ PROTIOPATRENIA	37
SCENÁRE VÝVOJA	41
POUŽITÁ LITERATÚRA	43

ÚVOD

Sankcie proti štátom, ktoré vedome porušujú medzinárodné normy sú častou formou zahranično-politického nátlaku. Inými slovami sa jedná o donucovací nástroj bez použitia vojenskej sily. Sankčný režim proti Rusku bezprecedentne zasahuje do medzinárodného prerozdelenia bohatstva a práce a opäťovne vnáša do svetovej ekonomiky rozdelenia podobné tým počas strednej vojny. Protestná migrácia nadnárodných korporácií z Ruska zároveň otvára priestor na diskusiu o povahе súčasnej globalizácie a dopadoch proti ruských sankcií.

V medzinárodných vzťahoch sa pojem „sankcia“ vzťahuje na určitý typ opatrenia, ktoré môže slúžiť na rôzne účely, a to:

1. vytvárať tlak na zmenu správania;
2. obmedziť prístup k zdrojom potrebným na vykonávanie určitých činností, alebo
3. signalizovať a stigmatizovať.

Často sa objavili aj obvinenia, že sankcie slúžia ako nástroj ten ktorý subjekt potrestať, no Bezpečnostná rada OSN a Súdny dvor EÚ zdôraznili ich preventívny charakter. Je kľúčové pochopiť, že takéto ekonomické sankcie a cielené sankcie nie sú nevyhnutne reakciou na predchádzajúce porušenie medzinárodného práva (a zamierené na zastavenie takéhoto porušenia alebo potrestanie páchateľa), ale môžu mať aj charakter zadržiavania vplyvu sankcionovaného aktéra.

1 Van den Herik, Larissa,(2014) Peripheral Hegemony in the Quest to Ensure Security Council Accountability For its Individualized UN Sanctions Regimes. Journal of Conflict and Security Law, Forthcoming, Grotius Centre Working Paper 2014/026-PSL, Leiden Law School Research Paper , Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2448176>

2 See Ibid., at 433–434; SC Res. 2083(2012), 17 December 2012, 14th preambular paragraph, and Court of Justice, European Commission and others v. Yassin Abdullah Kadi, Joined cases C-584/10 P, C-593/10 P and C-595/10 P, 18 July 2013, ECLI:EU:C:2013:518, at § 130.

KONTEXT NEDÁVNYCH SANKCIÍ

Ako hovorí Nicholas Mulder, autor knihy *The Economic Weapon: The Rise of Sanctions as a Tool of Modern War*, jedenásta najväčšia svetová ekonomika je teraz vylúčená z globalizácie dvadsiateho prvého storočia. V priebehu necelých troch týždňov Spojené štáty a ich spojenci odrezali veľké ruské banky od globálneho finančného systému; spolu s ázijskými spojencami zablokovali export high-tech komponentov; zmocnili sa zámorského majetku stoviek bohatých oligarchov; zrušili obchodné dohody s Moskvou; zakázali ruským leteckým spoločnostiam vstup do vzdušného priestoru v severnom Atlantiku; obmedzili predaj ruskej ropy do Spojených štátov a Spojeného kráľovstva; zablokovali vo svojom právnom systéme všetky zahraničné investície do ruskej ekonomiky a zmrazili 403 miliárd USD zo 630 miliárd USD zahraničných aktív centrálnej banky Ruska. Pred niekoľkými týždňami si väčšina odborníkov nevedela ani predstaviť bezprecedentný efekt súčasných sankcií proti Rusku, avšak bez výsledku vynútenia zastavenia vojny, či interného kolapsu Ruska vedúceho k zmene jeho správania.

Na druhej strane sa účinky týchto sankcií už pretavili do otrássov na medzinárodných komoditných trhoch. Po tom, čo bol 26. februára 2022 ohlásený druhý balík západných sankcií vrátane prerušenia prístupu do SWIFTu a zmrazenia rezerv centrálnej banky, vypukla medzi obchodníkmi všeobecná panika. Stúpli ceny ropy, zemného plynu, pšenice, medi, niklu, hliníka, hnojív a zlata. Keďže vojna zatvorila ukrajinské prístavy a medzinárodné firmy sa vyhýbajú vývozu ruských komodít, globálna ekonomika trpí nedostatkom obilnín a kovov. Hoci ceny ropy odvtedy vplyvom očakávaní zvýšenej produkcie z Perzského zálivu klesli, cenový šok širokej škály energií a komodít vytlačí globálnu infláciu vy-

šie. Africké a ázijské krajinu závislé od dovozu potravín a energie majú problémy už dnes.

Podobne negatívny dopad majú sankcie aj na ekonomiky v strednej Ázii, ktoré sú súčasťou Eurázijskej hospodárskej únie. Tieto bývalé sovietske štáty sú silne prepojené na ruskú ekonomiku prostredníctvom obchodu a odlitu pracovníkov smerom na ruský trh. Pád rubľa spôsobil v regióne vážne finančné problémy. Kazachstan zaviedol devízové kontroly po tom, čo jeho mena, tenge, klesla o 20% v dôsledku západných sankcií voči Moskve; tadžické somoni prešlo podobne ostré znehodnotenie. Blížiace sa ochudobnenie Ruska prinúti milióny migrujúcich pracovníkov zo strednej Ázie hľadať si prácu inde, čo pozastaví tok remitencií do ich domovských krajín.³

Súčasná situácia je teda skôr o obmedzovaní prístupu Ruska k zdrojom potrebným na zapojenie tvrdej sily do konfliktu na Ukrajine. Netreba očakávať, že Rusko zmení svoje správanie, alebo že sankcie budú v dohľadnej dobe zrušené. Je preto nevyhnutné pochopiť režim sankcií a dôsledky, ktoré má na podnikateľov.

Tento dokument je súhrnom informácií z rôznych zdrojov spojených s cieľom vytvoriť komplexný prehľad obchodných obmedzení, vyplývajúcich zo súčasných problémov medzi Ruskom a Západom. Štúdia je rozdelená do siedmich častí, počnúc náčrtom hlavných faktorov definujúcich hospodárske vzťahy medzi Ruskom a Západom a hospodárske vzťahy medzi Ruskom a krajinami V4; ďalej opisuje západné sankcie proti Rusku, ruské protisankcie, režim sankcií proti Bielorusku, načrtáva problematiku sekundárnych sankcií, vedľajšie vplyvy sankčného režimu voči Rusku a v závere stručne sumarizuje scenáre vývoja, ktorý by mohol nastať v nasledujúcich mesiacoch.

³ Mulder, N. (2022, March 31). The toll of Economic War. Foreign Affairs. Retrieved April 1, 2022, from https://www.foreignaffairs.com/articles/russian-federation/2022-03-22/toll-economic-war?utm_medium=social&utm_source=instagram_posts&utm_campaign=ig_soc&utm_content=later-25536590

ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE OBCHODU S RUSKOM

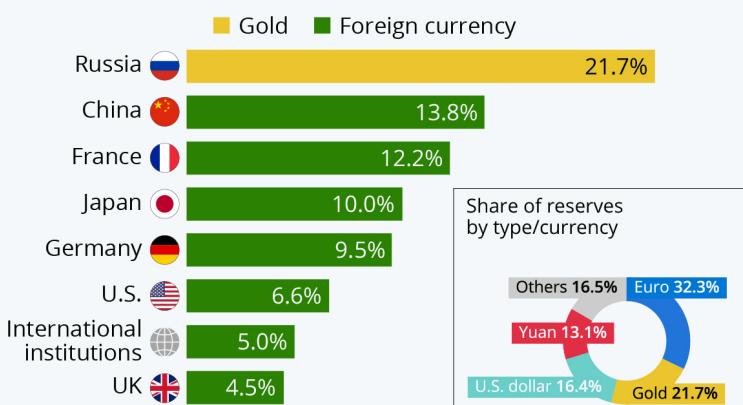
Aj napriek tomu, že Rusko nahromadilo početné rezervy, momentálne čeli tvrším sankciám ako v roku 2014. Západ sa totiž zameral na ruské federálne rezervy a obmedzil Rusku prístup k približne 60% jeho celkových rezerv v dolároch, eurách, librách sterling a kanadských dolároch. Rusku zostal prístup len k rezervám juanu v celkovej výške až 60 miliárd USD. Z ekonomickejho hľadiska, podľa teórie hry

s nulovým súčtom, došlo k odpojeniu od celkovo 55 – 75% PZI v Rusku a od približne 135 miliárd EUR (celkovo 1,9% PZI v EÚ).

Pre porovnanie, EÚ je najväčším obchodným partnerom Ruska s ročným obratom približne 180 miliárd eur (38% celkového vývozu Ruska smerovalo do EÚ a 36,5% celkového dovozu Ruska predstavovali EÚ tovary). V prípade USA je obrat v zahraničnom obchode s Ruskom len približne 40 miliárd eur a celkové investície USA v Rusku predstavujú približne 15 miliárd americkejch dolárov.

Who Holds Russia's Central Bank Reserves?

Largest holders of Russian central bank foreign currency and gold reserves, by location*

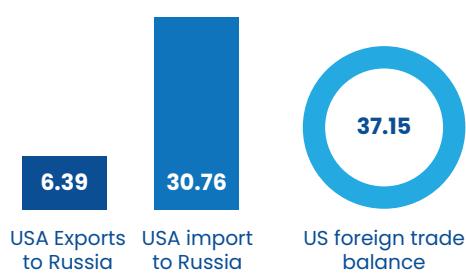
* as of Jun 30, 2021

Source: Central Bank of Russia

statista

Comparison of USA foreign trade with Russia in 2021 In billion US \$

Source: Trading Economics reports

USA-Russia: Foreign direct investment overview

Source: Office of the United States Trade Representative, U.S. - Russia Trade Facts

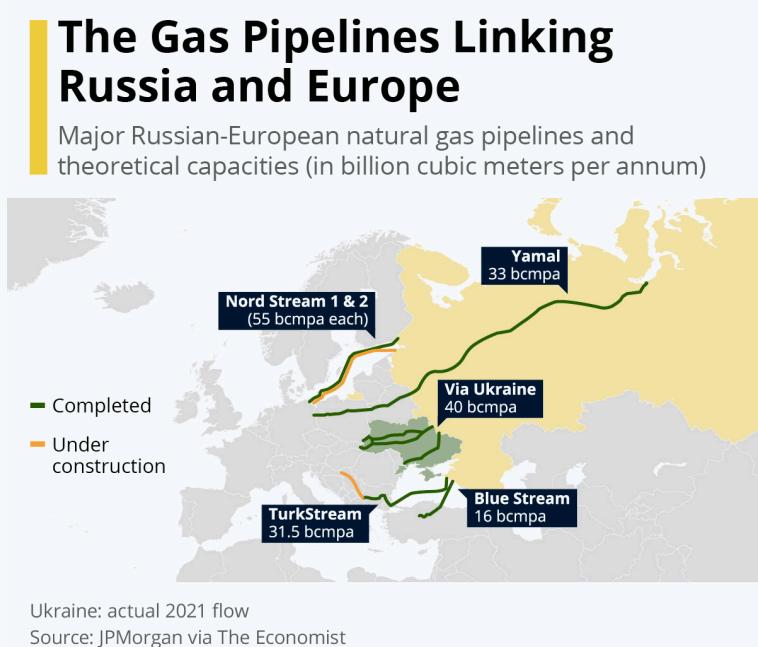
V priebehu posledných týždňov diskutovala EÚ27 o absolútном odpútaní sa od vzájomnej hospodárskej závislosti s Ruskom. Najproblematickejšou oblasťou, kde vznikajú rozpory, je sektor energetiky.

Podľa Rosstat-u sa len samotná ťažba a spracovanie ropy a uhlia podieľalo v roku 2020 na 15,2% ruského HDP, do federálneho rozpočtu prispelo až 28% a tvorilo 44,6 % ruského exportu.⁴ Tieto čísla poukazujú na strategickosť a kľúčový význam týchto sektorov pre ruskú ekonomiku a práve táto závislosť môže byť použitá ako páka pri rokovanií s Ruskom, ktoré je do značnej miery závislé od vývozu nerastných surovín.

Odseknutie Európy od dodávok energie sa stalo ostro diskutovanou tému, no malo by

to značné dopady aj na Rusko. Podľa Rosstatu samotná ťažba a spracovateľský priemysel uhlíohydriátorov predstavovali v roku 2020 15,2% ruského HDP,⁵ do federálneho rozpočtu prispeli až 42% a tvorili 44,6% ruského exportu.⁶

Podľa Európskej komisie sa spotreba plynu v EÚ pohybuje okolo 400 miliárd metrov kubických ročne, z čoho Rusko dodáva približne 43%. Je nutné dodať, že Rusko je hlavným dodávateľom uhlíkových palív do EÚ27, keďže dodáva približne 27% celkového dovozu ropy a 47% tuhého paliva do EÚ. Zároveň sa odhaduje, že Rusko má prepravnú kapacitu 175,5 miliárd kubických metrov ročne, čo z neho robí najväčšieho dodávateľa plynu v Európe.

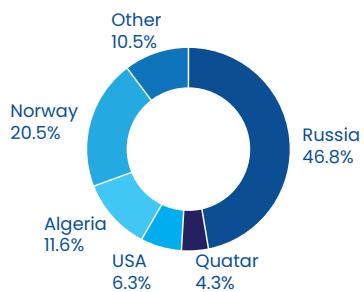

4 RBC. (n.d.). Росстат впервые рассчитал долю нефти и газа в российском ВВП. Retrieved April 11, 2022, from <https://www.rbc.ru/economics/13/07/2021/60ec40d39a7947f74aeb2aae>

5 Деловые новости и аналитика. The Bell. (n.d.). Retrieved April 1, 2022, from <https://thebell.io/ne-sovsem-benzokolonka-rosstat-otsenil-polnyj-vklad-neftegazovogo-sektora-v-vvp-rossii>

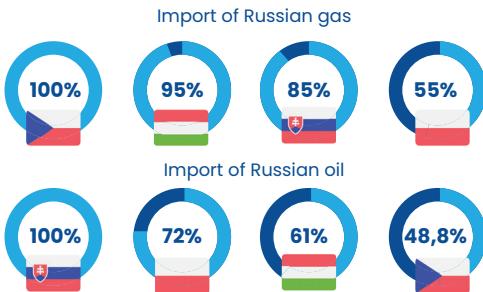
6 Оперативный доклад за I полугодие 2021 года. Главная страница. (n.d.). Retrieved April 1, 2022, from <https://ach.gov.ru/audit/6-mon-2021#programs>

EU imports of natural gas from main trading partners 2021

Source: Eurostat, EU imports of energy products

The energy dependence of the V4 countries on Russian gas and oil

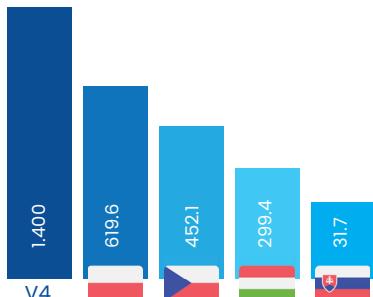

Source: Eurostat

Na rozdiel od 40% závislosti EÚ27 od ruského plynu, krajiny V4 sú vo veľkej miere závislé od ruského plynu a ropných produktov. Priemerná závislosť od ruských ropných produktov vo V4 dosahuje 70% a v prípade plynových produktov

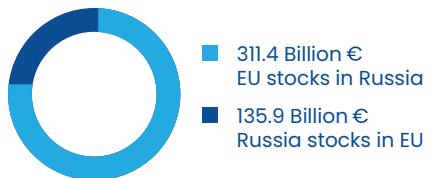
až 83,4%. Konkrétnie Česká republika dováža z Ruska 100% svojej spotreby plynu, nasleduje Maďarsko s 95%, Slovensko 85% a najmenej závislou krajinou na ruskom plyne je Poľsko s 55%.

V4 outward FDIs position in Russia In Million €

Source: National Banks of V4 countries

EU-Russia: Foreign direct investment overview

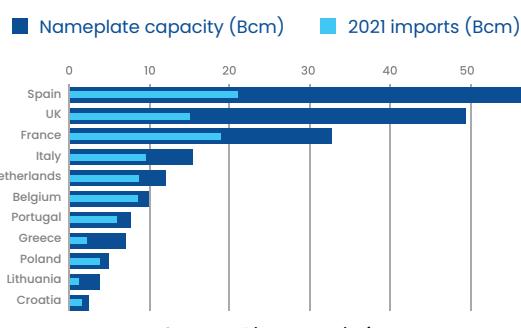
Source: European Commission

Krajiny V4 by po ukončení vzájomnej ekonomickej závislosti s Ruskom nemali naraziť na výraznejšie problémy s objemom PZI.

Hoci je EÚ najväčším investorom a vlastní 55–75% všetkých ruských priamych zahranič-

ných investícií s hodnotou približne 311 miliárd eur, odpojenie od SWIFT-u a následné oddelenie sa od importu ruských komodít ovplyvní euroázijskú veľmoc viac ako EÚ.

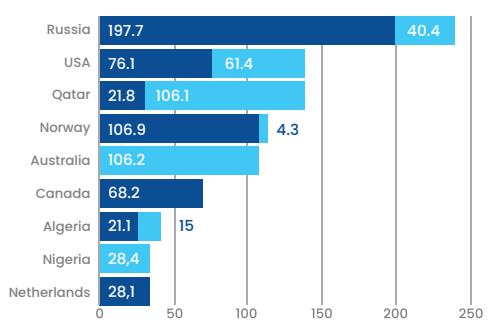
LNG imports and capacity in Europe In Million €

9

SANKČNÝ KOMPAS PODNIKATEĽA: ZORIENTUJTE SA V SÚČASNOM SANKČNOM REŽIME VOČI RUSKU A BIELORUSKU

Pipeline Exports LNG Exports Exports in billion cubic meters

Source: Statista, Leading gas exporting countries in 2020, by export type

Z hľadiska dovozu ropných produktov je od ruskej ropy najviac závislé Slovensko, ktoré dováža 100% svojej celkovej spotreby ropy z Ruska, za ním nasleduje Poľsko, ktoré dováža 72% ropných produktov z Ruska. Maďarsko dováža 61% ropných produktov z Ruska a Česká republika, ako najmenej závislá na dovoze ropných produktov z Ruska, dováža 48,8%.

Pre krajinu V4 je diverzifikácia dovozu ropy oveľa jednoduchšia ako zrušenie väzieb s Ruskom v sektore plynu. V prvom rade sa ropné produkty ľahšie prepravujú a skladujú, zatiaľ čo skvapalnený zemný plyn (LNG) - ako alternatíva ruského plynu - je komplikovaný na prepravu. Navyše, spoločnosti vyvážajúce LNG fungujú na dlhodobých zmluvach uzatváraných na 20 až 25 rokov a ceny LNG sú, prirodzene, vyššie. Hlavným problémom dodávok plynu do Európy je zásobovacia kapacita. Rusko v súčasnosti vlastní väčšinu plynovodov schopných dodávať takmer polovicu celej európskej spotreby plynu (medzi 400 – 500 mld. m³ ročne) so súčasnou kapacitou plynovodov 175,5 mld. m³ ročne.

Rusko je zároveň najväčším svetovým exportérom platiny, pšenice, hnojív a železných polotovarov. V exporte energetických zdrojov je Rusko druhým najväčším exportérom ropy

a plynu, avšak z hľadiska exportovaného objemu je Rusko najväčším exportérom zemného plynu.

RUSSIAN TOP EXPORT COMMODITIES 2020

1st place		
Category	Value	% of global sales
Platinum	10.5 bn \$	17%
Wheat	7.9 bn \$	16.6%
Fertilizers	7.6 bn \$	12.1%
Semi-finished iron	4.5 bn \$	18.8%
2nd place		
Oil	72.6 bn \$	11%
Frozen fish	2.37 bn \$	10.5%
Natural gas in gaseous state	11.7 bn \$	17%
3rd place		
Coal	12.4 bn \$	15%
Sawn Wood	4.2 bn \$	11.4%
4th place		
Gold	18.7 bn \$	4.3%

Ruské exportné spoločnosti:

Aspoň 30 ruských korporácií je súčasťou Forbes global 2000. Nasledujúce spoločnosti sú vybrané príklady popredných spoločností so sídlom v Rusku.

- Gazprom (ropa, plyn)
- Magnitogorsk Iron & Steel (železo, ocel')
- Mechel (železo, ocel')
- Severstal (železo, ocel')
- Sistema (telekomunikácie)
- Surgutneftegas (ropa, plyn)⁷

⁷ Russia's Top 10 Exports 2021 (worldstopexports.com)

HLAVNÉ SANKCIE PROTI RUSKU

ČASOVÁ OS

6. marca 2014, v dôsledku anexie Krymu, hlavy štátov alebo predsedovia vlád EÚ ostro odsúdili nevyprovokované narušenie ukrajinskej suverenity a územnej celistvosti Ruskom a vyzvali Ruskú federáciu, aby okamžite stiahla svoje ozbrojené sily späť na stále vojenské základne. Uviedli, že akékoľvek ďalšie kroky Ruska na destabilizáciu situácie na Ukrajine by viedli k dodatočným a ďalekosiahlym dôsledkom pre vzťahy v širokom spektri ekonomických oblastí.

Zavedenie prvého súboru reštriktívnych opatrení voči 21 ruským a ukrajinským predstaviteľom. Ministri EÚ sa rozhodli zaviesť prvý súbor opatrení proti 21 úradníkom zodpovedným za činy ohrozujúce územnú celistvosť Ukrajiny.

Dohoda o novom súbore sankcií: Vzhľadom na udalosti na východnej Ukrajine a nezákonú konfiškáciu subjektov na Kryme, sa Rada dohodla na novom súbore sankcií, pričom vzala na vedomie prípravnú prácu Komisie a členských štátov na možných cielených opatreniach (ako si to žiadala vypracovať v marci).

Kríza na Ukrajine: EÚ rozširuje pôsobnosť sankcií: Rada rozšírila právny základ pre reštriktívne opatrenia EÚ, čo umožňuje cieľiť na subjekty, ktoré materiálne alebo finančne podporujú konanie proti Ukrajine.

Podpis Minských dohôd.

6. MAREC 2014

MAREC 2014

17. MAREC 2014

20. MAREC 2014

12. MÁJ 2014

23. JÚN 2014

18. JÚL 2014

29. JÚL 2014

5. SEPTEMBER 2014

Udalosti z jari 2014 sú akýmsi medzníkom novej éry vzťahov medzi Ruskom a Západom. Boli sme svedkami postupného rozpadu spoľočných politických organizácií ako G8, Rada Rusko-NATO atď., pričom Rusko a západné krajinu začali postupne obmedzovať vzájomné vzťahy a znižovať vzájomnú ekonomickú závislosť.

Po anexii Krymu a Sevastopolu Ruskou federáciou pribudlo na zoznam ruských a krymských predstaviteľov 12 mien, na ktoré sa vzťahujú zákazy cestovania do EÚ a zmrazenie aktív. Navýše, Európska rada zrušila plánovaný samit EÚ-Rusko a poznamenala, že členské štaty nebudú organizovať žiadne pravidelné bilaterálne summity s Ruskom. Lídri EÚ tiež požiadali Európsku komisiu, aby pripravila širšie ekonomické a obchodné sankcie, ktoré by mohli byť uvalené, ak by Rusko ďalej destabilizovalo Ukrajinu.

Rada prijala opatrenia, aby došlo k realizácii politiky EÚ, ktorá hovorí o neuznaní nezákonnej anexie Krymu. Rada tiež rozhodla o zákaze dovozu tovaru pochádzajúceho z Krymu alebo Sevastopolu.

Prijatie dodatočných reštriktívnych opatrení voči Rusku: Na základe záverov zo zasadnutia Európskej rady zo 16. júla prijala Rada balík cielených „hospodárskych sankcií“. Tieto opatrenia sa týkajú obchodu s Ruskom v konkrétnych odvetviach hospodárstva.

Ďalšie ekonomické sankcie voči Rusku:

Do platnosti vstúpil nový balík reštriktívnych opatrení zameraných na obchod s Ruskom v konkrétnych odvetviach hospodárstva, čím sa posilnili opatrenia prijaté 31. júla.

Prvý balík sankcií proti Rusku: Rada EÚ prijala ďalšie sektorové reštriktívne opatrenia. Tieto opatrenia zaviedli zákaz financovania Ruskej federácie, jej vlády a centrálnej banky.

Rada sa dohodla na balíku opatrení v reakcii na rozhodnutie Ruskej federácie uznať tie časti Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, za nezávislé subjekty a následné rozhodnutie vyslať ruské jednotky do týchto oblastí.

Dohodnutý balík obsahuje:

1. cieľené sankcie proti 351 poslancom ruskej Štátnej dumy a ďalším 27 jednotlivcom
2. obmedzenia ekonomických vzťahov s Doneckou a Luhanskou oblasťou
3. obmedzenia prístupu Ruska na kapitálové a finančné trhy a služby EÚ

Dňa 24. februára 2022 oznámił preident Ruskej federácie vojenskú operáciu na Ukrajine a ruské ozbrojené sily začali útok na Ukrajinu.

12. SEPTEMBER 2014

MAREC 2016

23. FEBRUÁR 2022

24. FEBRUÁR 2022

24. FEBRUÁR 2022

Rada pre zahraničné veci EÚ určila 5 hlavných zásad vzťahov medzi EÚ a Ruskom:

1. Implementácia Minskej dohody ako klúčovej podmienky akejkoľvek podstatnej zmeny v postoji EÚ voči Rusku.
2. Posilnenie vzťahov s východnými partnermi EÚ a ďalšími susedmi, najmä v strednej Ázii.
3. Posilnenie odolnosti EÚ (energetická bezpečnosť, hybridné hrozby alebo strategická komunikácia).
4. Potreba selektívnej spolupráce s Ruskom pre naplnenie záujmov EÚ.
5. Potreba nadviazať medziľudské kontakty a podporovať ruskú občiansku spoločnosť.

Lídri EÚ sa dohodli na ďalších sankciách proti Rusku: Lídri EÚ sa stretli na mimoriadnom summite zvolanom po ruskej agresii proti Ukrajine. Dohodli sa na ďalších sankciách proti Rusku, ktoré sú zamerané na:

1. finančný sektor
2. sektory energetiky a dopravy
3. tovar s dvojakým použitím
4. kontrola vývozu a jeho financovanie
5. vízovú politiku
6. dodatočné sankcie voči ruským jednotlivcom
7. nové kritériá zaradenia na zoznam

Druhý balík sankcií v reakcii na ruskú inváziu na Ukrajinu: EÚ sa rozhodla zmraziť aktíva Vladimira Putina, prezidenta Ruskej federácie, a Sergeja Lavrova, ministra zahraničných vecí Ruskej federácie. Okrem toho uvalila reštriktívne opatrenia na členov Národnej bezpečnostnej rady Ruskej federácie a na zvyšných členov ruskej Štátnej dumy, ktorí podporili okamžité uznanie samozvanej Doneckej a Luhanskej „republiky“ Ruskom.

Rada sa tiež dohodla na ďalšom balíku individuálnych a ekonomických opatrení v reakcii na nevyprovokovanú a neodôvodnenú vojenskú agresiu, ktorú vykonalá Ruská federácia proti Ukrajine. Tieto sankcie sa vzťahujú na sektor financií, energetiky, dopravy a technológií, ako aj na vízovú politiku.

Štvrtý balík sankcií v reakcii na ruskú inváziu na Ukrajinu: EÚ zaviedla štvrtý balík ekonomických opatrenia individuálnych sankcií v reakcii na ruskú vojenskú agresiu proti Ukrajine.

Nové opatrenia zahŕňajú zákaz:

1. všetkých transakcií s istými štátnymi inštitúciami
2. poskytovania úverových ratingových služieb ruským osobám a entitám
3. nových investícií do ruskej energetiky

Rada rozšírila zoznam osôb napojených na ruskú obranu a priemysel a uvalila prísnejšie vývozné obmedzenia na tovary s dvojakým použitím a tovary a technológie, ktoré by mohli prispieť k technologickému pokroku ruského obranného a bezpečnostného sektora. EÚ tiež zaviedla:

1. obmedzenia obchodu pre železo, ocel' a luxusné tovary
2. sankcie na ďalších 15 osôb a 9 entít

25. FEBRUÁR 2022

2. MAREC 2022

15. MAREC 2022

Tretí balík sankcií: pozastavenie vysielania

Russia Today a Sputniku: EÚ schválila pozastavenie vysielacej činnosti v EÚ pre Sputnik a Russia Today až do ukončenia agresie voči Ukrajine a dovtedy, kým Ruská federácia a jej pridružené médiá neprestanú vykonávať dezinformačné aktivity a akcie zamerané na manipuláciu s informáciami namierené proti EÚ a jej členským štátom. Sputnik a Russia Today sú pod neustálou priamou alebo nepriamou kontrolou orgánov Ruskej federácie a zohrávajú kľúčovú úlohu pri presadzovaní a podpore vojenskej agresie voči Ukrajine a pri destabilizácii jej susedných krajín.

Tretí balík sankcií: SWIFT zákaz pre sedem ruských bánk

EÚ vylúčila sedem ruských bánk zo systému SWIFT. Tým došlo k odpojeniu týchto bánk od medzinárodného finančného systému, čo poškodilo ich schopnosť globálne fungovať. Ide o týchto sedem bánk: Bank Otkritie, Novikombank, Promsvyazbank, Rossiya Bank, Sovcombank, Vnesheconombank (VEB) a VTB banka.

EÚ tiež zaviedla zákaz:

1. investovať do projektov spolufinancovaných Ruským fondom priamych investícií, zúčastňovať sa na takýchto projektoch alebo na ne inak prispievať
2. predávať, dodávať, prevádzkať alebo využívať eurobankovky do Ruska alebo akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe v Rusku

Tretí balík sankcií v reakcii na Ruskú inváziu

na Ukrajinu: EÚ v reakcii na nevyprovokovanú a neoprávnenú vojenskú agresiu, ktorú vedie Ruská federácia proti Ukrajine schválila nové opatrenia:

Nové opatrenia zahŕňajú:

1. zákaz transakcií s Centrálnou bankou Ruska
2. podpora pri nákupe zariadení a zásob pre ukrajinské ozbrojené zložky v hodnote 500 mil. eur
3. zákaz preletov nad vzdušným priestorom EÚ a zákaz prístupu ruských dopravcov na letiská EÚ
4. nové sankcie na ďalších 26 osôb a jeden subjekt.

V marci 2022, keď sme svedkami návratu vojny do Európy, schválila Európska únia v reakcii na ruskú inváziu na Ukrajinu Strategický kompas. Kompas je pre EÚ akýmsi ambicioznym akčným plánom na posilnenie bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ do roku 2030.

Zhoršujúca sa bezpečnostná situácia si vyžaduje urobiť obrovský skok vpred a navýsiť naše možnosti a ochotu konáť, posilniť našu odolnosť a viac a lepšie investovať do našich obranných kapacít. Sila našej Únie spočíva v jednote, solidarite a odhodlaní. Cieľom strategického kompasu je urobiť z EÚ silnejšieho a schopnejšieho garanta bezpečnosti. EÚ musí byť schopná chrániť svojich občanov a prispievať k medzinárodnému mieru a bezpečnosti. Je to o to dôležitejšie v čase, keď sa po neodôvodnenej a nevyprovokovanej ruskej agresii proti Ukrajine, vrátila vojna do Európy a došlo ku silným geopolitickým posunom. Tento Strategický kompas posilní strategickú autonómiu EÚ a jej schopnosť spolupracovať s partnermi na ochrane jej hodnôt a záujmov. Silnejšia a schopnejšia EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany pozitívne prispieje ku globálnej a transatlantickej bezpečnosti a bude komplementárnou k NATO, ktoré je základom kolektívnej obrany členov EÚ. EÚ taktiež zintenzívni podporu svetového poriadku, ktorého jadrom je Organizácia Spojených národov.

Strategický kompas je akýmsi spoločným posúdením strategického prostredia, v ktorom EÚ pôsobí, a hrozieb a výziev, ktorým Únia čelí. Dokument obsahuje konkrétnie a realizovateľné návrhy s harmonogramom implementácie s cieľom zlepšiť schopnosť EÚ konáť rozhodne v krízach a brániť svoju bezpečnosť a svojich občanov.

Kompas sa dotýka všetkých aspektov bezpečnostnej a obrannej politiky a je postavený na štyroch pilieroch: konáť, investovať, budovať partnerstvá a chrániť.

MAREC 2022

8. APRÍL 2022

30. MÁJ 2022

Piaty balík sankcií v reakcii na ruskú inváziu na Ukrajinu:

Vzhľadom na pokračujúcu ruskú agresívnu vojnu proti Ukrajine a správy o zverstvách spáchaných ruskými ozbrojenými silami v niekoľkých ukrajinských mestách, uvalila Rada piaty balík sankcií na Rusko.

Súbor sankcií zakazuje:

1. dovoz uhlia a iných tuhých fosílnych palív z Ruska
2. vstup všetkých ruských plavidiel do prístavov EÚ
3. vstup ruských a bieloruských prevádzkovateľov cestnej dopravy do EÚ
4. dovoz iného tovaru, ako je drevo, cement, morské plody a liehoviny
5. vývoz leteckého paliva a iného tovaru do Ruska
6. vklady do krypto-peňaženiek

6. Balík sankcií EÚ

Šiesty balík EÚ sankcií by mal odstrhnúť až 90 % importu ruskej ropy na trh 27mič krajín EÚ and 450 miliónov obyvateľov v Únii.

Členské štáty sa dohodli na výnimke pre ropu doručenú ropovodom Družba vedúcim do Maďarska, Českej republiky a na Slovensko. Slovenská jediná ropná rafineria Slovnaft a jeden z top exportérov, sa vyjadrila, že klauzula o zákaze exportu ropných produktov z ruskej ropy nadobúdajúca platnosť po ôsmych mesiacoch od uvalenia sankcií, bude likvidačnou. Nakol'ko hlavné zisky Slovnafty pochádzajú primárne z exportu do Českej republiky, Rakúska a Poľska. Čo tiež povedie k neschopnosti dodávať na domáci trh.

Okrem embarga na dovoz ruskej ropy po mori, sa lídri EÚ zhodli na zákaz poistovania lodí prevážajúcu ruskú ropu po celom svete. Zatiaľ čo existujúce kontrakty stratia platnosť v najbližšom pol roku.

Šieste kolo EÚ sankcií tiež zahŕňa tiež „de-swfizáciu“ Sberbanku ([SBMX.MM](#)) – najväčšej ruskej banky.

OPATRENIA EÚ PRIJATÉ PROTI RUSKEJ FEDERÁCII

● Vývoz zbraní

- Do Ruska je zakázané využívať zbrane a súvisiaci materiál. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a služby sú tiež zakázané.

● Dovoz zbraní

- Dovoz, nákup alebo preprava zbraní a súvisiaceho materiálu z Ruska je zakázaný.

● Vývoz tovaru s dvojakým použitím

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo využívať tovar a technológie s dvojakým použitím akejkoľvek osobe alebo subjektu v Rusku alebo na použitie v Rusku. Predaj, dodávanie, preprava alebo vývoz tovaru a technológií s dvojakým použitím, ktoré by mohli prispieť k vojenskému a technologickému rozvoju Ruska alebo rozvoju jeho obranného a bezpečnostného sektora, ako je uvedené v prílohe VII nariadenia (EÚ) 833/2014, je tiež zakázané. Zakázaná je aj súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské alebo iné služby.

● Ďalšie zákazy vývozu

- Predmetom zákazu je aj letecké palivo a iný tovar, ako sú kvantová výpočtová technika, pokročilé polovodiče, citlivé stroje a zariadenia, dopravné zariadenia a nové zákazy dovozu produktov, ako je drevo, cement, hnojivá, morské plody a liehoviny. Zákazy vývozu predstavujú hodnotu 10 miliárd EUR a dovozu 5,5 miliardy EUR.
- Od augusta 2022 je zakázaný nákup, dovoz alebo preprava uhlia a iných tuhých fosílnych palív do EÚ, ak majú pôvod v Rusku alebo sú z Ruska využívané.⁸

● Cielene zákazy vývozu

- Ďalšie cielené zákazy vývozu v hodnote 10 miliárd eur v sektورoch, v ktorých je Rusko kvôli veľkej závislosti od dodávok z EÚ zraniteľné.

Sem patrí napríklad kvantová výpočtová technika, pokročilé polovodiče, citlivé stroje a zariadenia, preprava a chemikálie. Patria sem aj špecializované katalyzátory na použitie v ropnom spracovateľskom priemysle. Tieto zákazy ešte viac oklieštia technologickú základňu Ruska a jeho priemyselnú kapacitu.

- K existujúcim zákazom vývozu boli pridané aj letecké palivo a prímesy do palív, ktoré môže používať ruská armáda.

● Zákazy dovozu

- Dodatočné zákazy dovozu – v hodnote 5,5 miliardy EUR – vrátane cementu, výrobky z kaučuku, dreva, liehovín (vrátane vodky), likéru, morských plodov (vrátane kaviáru) a opatrenia proti obchádzaniu zákazu dovozu potaše s pomocou Bieloruska. Tieto opatrenia pomôžu uzavrieť možné medzery v snahe zabrániť obchodu Ruska a Bieloruska.
- Členské štáty sa dohodli na výnimke pre ropu doručenú ropovodom Družba vedúcim do Maďarska, Českej republiky a na Slovensko.
- Slovenská jediná ropná rafinéria Slovnaft a jeden z top exportérov, sa vyjadrila, že klauzula o zákaze exportu ropných produktov z ruskej ropy nadobúdajúca platnosť po ôsmych mesiacoch od uvalenia sankcií, bude likvidačnou. Nakol'ko hlavné zisky Slovnaftu pochádzajú primárne z exportu do Českej republiky, Rakúska a Poľska. Čo tiež povedie k neschopnosti dodávať na domáci trh.

● Zákaz týkajúci sa uhlia

- Zákaz dovozu ruského uhlia sa týka jednej štvrtiny celkového ruského celosvetového vývozu uhlia, čo pre Rusko predstavuje stratu príjmov vo výške 8 miliárd eur ročne.

Finančné opatrenia

- Od 26.2.2022 je zakázané nakupovať, predávať, poskytovať investičné služby alebo

⁸ Council of the EU. (2022, April 8). EU adopts fifth round of sanctions against Russia over its military aggression against Ukraine. Consilium. Retrieved April 9, 2022, from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/04/08/eu-adopts-fifth-round-of-sanctions-against-russia-over-its-military-aggression-against-ukraine/>

pomáhať pri vydávaní prevoditeľných cenných papierov a nástrojov peňažného trhu vydaných po 12.4.2022 akoukoľvek významnejúverovou inštitúciou alebo inou inštitúciou, s viac ako 50 % verejným vlastníctvom a kontrolou alebo akoukoľvek inou úverovou inštitúciou uvedenou v prílohe XII k nariadeniu (EÚ) 833/2014; alebo subjektom sídliacim mimo Únie, ktorého vlastnícke práva z viac ako 50 % vlastní subjekt uvedený v prílohe XII.

- Je zakázané predávať, dodávať, prevážať alebo využívať bankovky denominované v eurách do Ruska alebo akejkoľvek osobe alebo subjektu v Rusku, vrátane vlády a centrálnej banky Ruska, alebo na použitie v Rusku.
- Od 12.3.2022 je zakázané poskytovať špecializované služby zasielania finančných správ subjektom uvedeným v prílohe XIV k nariadeniu (EÚ) 833/2014 alebo akémukoľvek subjektu so sídlom v Rusku, ktorého vlastnícky podiel z viac ako 50 % vlastní subjekt uvedený v prílohe XIV.
- Je zakázané predávať prevoditeľné cenné papiere denominované v eurách vydané po 12.4.2022 akémukoľvek ruskému štátneemu príslušníkovi alebo osobe s bydliskom v Rusku alebo subjektu so sídlom v Rusku.
- Centrálnie depozitáre cenných papierov v Únii majú zakázané poskytovať akékoľvek služby definované v prílohe k nariadeniu (EÚ) 909/2014 pre prevoditeľné cenné papiere vydané po 12. 4. 2022 akémukoľvek ruskému štátneemu príslušníkovi alebo osobe s bydliskom v Rusku alebo subjektu so sídlom v Rusku.
- Je zakázané prijímať akékoľvek vklady od ruských štátnych príslušníkov alebo osôb s bydliskom v Rusku alebo subjektov so sídlom v Rusku, ak celková hodnota vkladov fyzickej alebo právnickej osoby presahuje 100 000 EUR na úverovú inštitúciu.
- Je zakázané zapájať sa do akejkoľvek transakcie so subjektom, ktorý má sídlo v Rusku, ktorý je pod (ruskou) štátnejou kontro-

lou alebo s viac ako 50% verejným vlastníctvom, ako je uvedené v prílohe XIX k nariadeniu (EÚ) 833/2014; alebo so subjektom zriadeným mimo Únie, ktorého vlastnícke práva z viac ako 50 % vlastní subjekt uvedený v prílohe XIX.

- Transakcie súvisiace so správou rezerv a aktív centrálnej banky Ruska sú zakázané.
- Je zakázané kupovať, predávať, poskytovať investičné služby, nakladať a pomáhať pri vydávaní prevoditeľných cenných papierov; a nástrojov peňažného trhu vydaných po 9. 3. 2022 Ruskom a jeho vládou, centrálou bankou Ruska alebo akýmkoľvek subjektom konajúcim v ich mene, alebo s nimi inak nákladať. Po 23.2.2022 je tiež zakázané uzatvárať dohody alebo byť stranou dohôd o poskytovaní nových pôžičiek alebo úverov vyššie uvedeným subjektom.
- Na obchodných miestach registrovaných alebo uznaných v Únii sa zakazuje od 12. apríla 2022 kótovať prevoditeľné cenné papiere akejkoľvek právnickej osoby, subjektu alebo orgánu, ktoré sú usadené v Rusku a ktoré sú z viac ako 50 % vo verejnom vlastníctve, a poskytovať služby v súvislosti s nimi.
- Je zakázané nakupovať, predávať, poskytovať investičné služby alebo pomáhať pri vydávaní prevoditeľných cenných papierov a nástrojov peňažného trhu vydaných po 12.4.2022 subjektom so sídlom v Rusku, ktorý je v správe štátu alebo v ktorom má štát viac ako 50 % vlastnícky podiel, ako je uvedené v prílohe XIII k nariadeniu (EÚ) 833/2014, alebo subjektom usadeným mimo Únie, ktorého vlastnícky podiel z viac ako 50 % vlastní subjekt uvedený v prílohe XIII.
- Je zakázané nakupovať, predávať, poskytovať investičné služby alebo pomáhať pri emisii alebo inak nakladať s prevoditeľnými cennými papiermi a nástrojmi peňažného trhu so splatnosťou vyššou ako 30 dní, vydanými v období od 12.9.2014 do 12.4.2022 alebo akýmkoľvek prevoditeľnými cennými papiermi a nástrojmi peňažného trhu vy-

danými po 12.4.2022 subjektom so sídlom v Rusku, ktoré sa zaoberajú projektovaním, výrobou, predajom alebo vývozom vojenského vybavenia alebo služieb, ako je uvedené v prílohe V k nariadeniu (EÚ) 833/2014; alebo subjektom so sídlom v Rusku uvedeným v prílohe VI k nariadeniu (EÚ) 833/2014.

- Od 15.4.2022 je zakázané poskytovať úverové ratingové služby a prístup k akýmkol'vek predplatiteľským službám v súvislosti s úverovými ratingovými aktivitami akémukoľvek ruskému štátneemu príslušníkovi alebo osobe s bydliskom v Rusku alebo subjektu so sídlom v Rusku.
- Je zakázané nakupovať, predávať, poskytovať investičné služby alebo pomáhať pri emisii alebo inak nakladať s prevoditeľnými cennými papiermi a nástrojmi peňažného trhu so splatnosťou nad 90 dní (vydanými od 1.8.2014 do 12.9.2014), resp. so splatnosťou presahujúcou 30 dní (vydané od 12.9.2014 do 12.4.2022) alebo akýmukoľvek prevoditeľnými cennými papiermi a nástrojmi peňažného trhu vydanými po 12.4.2022 významnou úverovou inštitúciou so sídlom v Rusku s viac ako 50 % verejným vlastníctvom alebo verejnou kontrolou od 1.8.2014, ako je uvedené v prílohe III k nariadeniu (EÚ) 833/2014, alebo subjekt usadený mimo Únie, ktorého vlastnícke práva vlastní viac ako 50%, ako je uvedené v prílohe III.
- Je zakázané nadobúdať alebo rozširovať existujúcu účasť v akomkoľvek subjekte pôsobiacom v energetickom sektore v Rusku. Je tiež zakázané poskytovať novú pôžičku alebo úver alebo inak poskytovať financovanie alebo vytvárať akýkoľvek spoločný podnik s akýmukoľvek subjektom pôsobiacim v energetickom sektore v Rusku. Zakázané je aj poskytovanie súvisiacich investičných služieb.
- Je zakázané poskytovať verejné financovanie alebo finančnú pomoc na obchod alebo in-

vestície v Rusku. Je tiež zakázané investovať, zúčastňovať sa alebo inak prispievať do projektov spolufinancovaných Ruským fondom priamych investícií.

- Je zakázané uzatvárať alebo byť súčasťou akejkoľvek dohody o poskytovaní nových pôžičiek alebo úverov so splatnosťou presahujúcou 30 dní akejkoľvek osobe alebo subjektom so sídlom mimo Únie, ktorého vlastnícke práva z viac ako 50% vlastní subjekt uvedený v prílohe III, V alebo VI nariadenia (EÚ) 833/2014 od 12. 9. 2014 do 26.2.2022; alebo akejkoľvek osobe alebo subjektu uvedenému v prílohe III, V, VI, XII alebo XIII k nariadeniu (EÚ) 833/2014 po 26.2.2022.
- Zakazuje sa poskytovať priamu alebo nepriamu podporu vrátane financovania a finančnej pomoci alebo akejkoľvek inej výhody v rámci národných programov a zmlúv Únie, Euratomu alebo členského štátu v zmysle nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 (*5) akejkoľvek právnickej osobe, subjektu alebo orgánu so sídlom v Rusku s viac ako 50 % štátnym vlastníckym podielom alebo pod kontrolou štátu.⁹
- Úplný zákaz účasti ruských štátnych príslušníkov a subjektov v obstarávacích zmluvách v EÚ. Príslušné orgány môžu udeliť výnimku, ak neexistuje žiadna realizovateľná alternatíva.
- Obmedzenie podpory finančného a nefinančného charakteru v rámci programov EÚ, Euratomu a programov členských štátov poskytovanej ruským subjektom vo verejnem vlastníctve, resp. pod kontrolou štátu. V nadväznosti na predtým oznámené opatrenia vo výskume a vzdelávaní, Komisia ukončí účasť ruských orgánov a spriaznených entít vo všetkých prebiehajúcich grantových schémach a pozastaví platby v rámci programov Horizont 2020 a Horizont Europe, Euratom a Erasmus+. Žiadne nové zmluvy alebo dohody

⁹ EUR Lex. (n.d.). Document 32022D0578. EUR. Retrieved April 9, 2022, from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.111.01.0070.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A111%3ATOC

s ruskými verejnými orgánmi alebo blízkymi subjektmi nebudú v rámci týchto programov uzatvorené.

- Riešenie presahov medzi opatreniami obmedzujúcimi export tovarov s dvojakým použitím a otázka týkajúca sa pokročilých technológií a iných ustanovení
- Rozšírenie zákazu o vývoze bankoviek a predaji prevoditeľných cenných papierov na všetky oficiálne meny EÚ.
- Okrem embarga na dovoz ruskej ropy po mori, sa lídri EÚ zhodli na zákaz poistenia lodí prevážajúcu ruskú ropu po celom svete. Zatiaľ čo existujúce kontrakty stratia platnosť v najbližšom pol roku.
- Šieste kolo EÚ sankcií tiež zahŕňa tiež „de-swfizáciu“ Sberbanku ([SBMX.MM](#)) – najväčšej ruskej banky.

● **Posilnenie existujúcich opatrení finančnými nástrojmi na odstránenie nedostatkov uválených sankcií**

- Všeobecný zákaz účasti ruských spoločností vo verejnem obstarávaní v členských štátoch EÚ, vylúčenie akejkoľvek finančnej podpory pre ruské verejné orgány; rozšírený zákaz vkladov do krypto-peňaženiek a tiež rozšírený zákaz predaja bankoviek a prevoditeľných cenných papierov denominovaných v oficiálnej mene ktoréhoľvek členského štátu EÚ do Ruska a Bieloruska, resp. akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe, subjektu alebo orgánu v Rusku a Bielorusku.¹⁰

Lety, letiská, lietadlá

- Lietadlá prevádzkované spoločnosťou ruského leteckého dopravcu alebo akékoľvek lietadlo sice neregistrované v Rusku, ale vlastnené alebo prenajaté, alebo inak kontrolované akoukoľvek ruskou osobou alebo subjektom, má zákaz vzlietnuť, pristáť alebo preletieť územím Únie.

¹⁰ Council of the EU. (2022, April 8). EU adopts fifth round of sanctions against Russia over its military aggression against Ukraine. Consilium. Retrieved April 9, 2022, from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/04/08/eu-adopts-fifth-round-of-sanctions-against-russia-over-its-military-aggression-against-ukraine/>

Iné obmedzenia

- Operátorom je zakázané vysielat resp. umožniť, uľahčiť alebo inak prispiť k vysielaniu akéhokoľvek obsahu tvoreného subjektmi uvedenými v Prílohe XV nariadenia (EÚ) 833/2014.

Zákaz uhrádzat pohľadávky

- Je zakázané uhrádzat pohľadávky plynúce z akejkoľvek zmluvy alebo transakcie, ktorej výkon bol ovplyvnený ktorýmkoľvek z opatrení uložených režimom reštriktívnych opatrení, ak sú prijímateľmi subjekty uvedené v prílohe III, IV, V, VI, XII, XIII, XIV, XV alebo XIX nariadenia Rady (EÚ)833/2014 alebo subjekty im pridružené; alebo ak je prijímateľom ruská osoba, subjekt alebo orgán; alebo ktorákoľvek osoba, subjekt alebo orgán konajúci prostredníctvom alebo v mene jedného z vyššie uvedených.

Letecký/vesmírny priemysel

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať resp. vyvážať tovary a technológie vhodné na použitie v letectve alebo vesmírnom priemysle, ako je uvedené v Prílohe XI k nariadeniu (EÚ) 833/2014, akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe v Rusku alebo na použitie v Rusku. Je tiež zakázané poskytovať akékoľvek súvisiace poistenie a zaistenie a niektoré súvisiace činnosti. Súvisiaca technická resp. finančná pomoc a sprostredkovanie alebo iné služby sú tiež zakázané.

Železo a ocel'

- Je zakázané dovážať, kupovať alebo prepravovať výrobky zo železa a ocele z Ruska, ako je uvedené v prílohe XVII nariadenia (EÚ) 833/2014. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské služby sú tiež zakázané.

Luxusný tovar

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať resp. vyvážať luxusný tovar uvedený v prílohe XVIII k nariadeniu (EÚ) 833/2014, akejkoľvek osobe resp. subjektu v Rusku alebo na použitie v Rusku.

Námorná navigácia

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo vyvážať tovar a technológie pre navigáciu na mori, ako je uvedené v prílohe XVI k nariadeniu (EÚ) 833/2014, akejkoľvek osobe alebo subjektu v Rusku, napoužitie v Rusku alebo na umiestnenie na palubu plavidla pod vlajkou Ruskej federácie. Súvisiaca technická resp. finančná pomoc a sprostredkovanie alebo iné služby sú tiež zakázané.

Spracovanie ropy

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo vyvážať tovar a technológie vhodné na použitie v ropnom spracovateľskom priemysle, ako je uvedené v prílohe X k nariadeniu (EÚ) 833/2014, akejkoľvek osobe alebo subjektu v Rusku resp. na použitie v Rusku. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské či iné služby sú tiež zakázané.
- Členské štáty sa dohodli na zákaze dovozu ruskej ropy a jej exporte produktov z ruskej ropy.

Doprava

- Je zakázané poskytovať prístup do prístavov EÚ plavidlám registrovaným pod vlajkou Ruskej federácie. Výnimky sa udeľujú na poľnohospodárske a potravinové tovary, humanitárnu pomoc a energetický priemysel.

• Zákaz akejkoľvek pozemnej dopravy pre Rusko a Bielorusko s cieľom zabrániť cestnej preprave tovaru v rámci EÚ vrátane tranzitu tovaru. Výnimky sa udeľujú na niektoré skupiny tovarov - farmaceutické, zdravotnícke, poľnohospodárske a potravinárske výrobky, vrátane pšenice a tiež sa uplatňujú v prípade humanitárnej pomoci.

- Úplný zákaz ruských a bieloruských prevádzkovateľov nákladnej dopravy v EÚ. Výnimky sa uplatňujú napr. na poľnohospodárske a potravinárske výrobky, humanitárnu pomoc, ako aj dodávky energie.
- Zákaz vstupu do prístavov EÚ pre plavidlá plaviacie sa pod vlajkou Ruskej federácie. Výnimky platia pre lieky, potraviny, energie a humanitárnu pomoc.

Iné

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo vyvážať tovar alebo technológiu, ako sa uvádza v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 833/2014, akejkoľvek osobe resp. subjektu v Rusku alebo na použitie v Rusku. Je tie zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo vyvážať akýkoľvek tovar alebo technológie akejkoľvek osobe resp. subjektu pôsobiacemu v energetike. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovanie alebo iné služby sú tiež zakázané.¹¹

SANKCIE USA PROTI RUSKU

Režim amerických sankcií pozostáva z niekolkých sankčných programov, ktoré zahŕňajú celoštátne, sektorové, cielené a sekundárne sankcie. Sankčný program vzťahujúci sa na Rusko a Ukrajinu sa realizuje predovšetkým pod taktovkou Úradu kontroly zahraničných

¹¹ EU sanctions map. EU Sanctions Map. (n.d.). Retrieved April 5, 2022, from <https://sanctionsmap.eu/#/main/details/2/?search=%7B%22value%22%22%22searchType%22%7D%7D>

¹² Subjekt USA – pojem – ide o občanov Spojených štátov amerických (vrátane maloletých detí); rezidentov Spojených štátov amerických; subjekty, vrátane, ale nie výlučne, korporácií, partnerstiev alebo spoločností s ručením obmedzeným vytvorených alebo pôsobiacich v Spojených štátoch amerických alebo podľa zákonov Spojených štátov amerických; a tiež fondy a iné majetky zriadené v rámci legislatívy USA

aktív Ministerstva financií USA (OFAC) – spolu s Ministerstvom zahraničných vecí USA a Úradom pre priemysel a bezpečnosť (BIS) Ministerstva obchodu USA a plynule navázuje na výkonné nariadenia (EO) prezidenta USA a legislatívu schválenú Kongresom. V reakcii na inváziu Ruska na Ukrajinu prijal OFAC dodatočné opatrenia – sériu nových smerníc s určitými obdobiami ukončenia platnosti sankcií a výnimkami vykonávanými cez všeobecné licencie.

Americký sankčný režim je záväzný pre všetky subjekty USA.¹² Riziku sekundárnych sankcií môžu byť vystavené aj tretie osoby, ak obchodujú s jednotlivosťami alebo subjektmi podliehajúcimi sankciám – to platí aj v prípadoch, keď materiálne pomáhajú, sponzorujú alebo poskytujú finančné prostriedky, materiálne alebo technické zabezpečenie alebo tovar a služby určené na podporu určitých činností osobe, ktorej majetok a podiely na majetku sú zablokované. Tretie osoby môžu niest zodpovednosť, ak „spôsobia“ porušenie sankcií USA nezákoným zapojením subjektu USA do zakázanej transakcie. Porušenia sankcií uvalených USA môžu viesť k závažným trestnoprávnym alebo občiansko-právnym dôsledkom.

V tabuľke pripojenej k tomuto dokumentu sú uvedené kľúčové entity a osoby označené ako osoby podliehajúce sankciám USA (ako aj sankciám EÚ a Spojeného kráľovstva).

● Nové sankcie USA zavedené v reakcii na ruskú inváziu na Ukrajinu zo dňa 21. marca 2022 zahŕňajú:

● Označenie SDN – Specially Designated Nationals – Vybraní štátni príslušníci

USA uplatňujú sankcie prostredníctvom zverejnenia zoznamu Specially Designated Nationals and Blocked Persons (Vybraných štátnych príslušníkov a blokovaných osôb), s ktorými nemožno obchodovať. Subjekty USA majú zákaz priamo alebo nepriamo obchodovať s SDN a musia blokovať (napr. zmraziť) akýkoľvek majetok v ich vlastníctve, o ktorý majú takéto osoby alebo subjekty záujem.

Navyše, jednotlivci na zozname SDN podliehajú cestovným obmedzeniam.

Nedávne SDN označenia zahŕňajú tieto subjekty:

- 1. Hlavné ruské finančné inštitúcie**, spolu s niektorými vedúcimi pracovníkmi a členmi predstavenstva;
- 2. podniky súvisiace s obranou;**
- 3. president Ruskej federácie Vladimir Putin;**
- 4. ruskí vládni predstaviteľia**, vrátane ministra zahraničných vecí Sergeja Lavrova, ministra obrany Sergeja Šoju a kremeľského tlačového tajomníka Dmitrija Peskova;
- 5. poslanci ruskej Štátnej dumy;**
- 6. ruské obchodné a politické elity** s niektorými členmi rodiny;
- 7. Nord Stream 2** spolu so zástupcami spoločnosti;
- 8. mediálne spoločnosti** podporované Ruskom spolu s niekoľkými ich zamestnancami; a
- 9. jednotlivci s prepojením** na DNR alebo LNR

Komplexné embargo na DNR a LNR

Tieto sankcie sú podobné tým z roku 2014, ktoré boli uvalené na Rusko po jeho vpáde na Krym a účinne zakazujú takmer všetok obchod medzi Spojenými štátmi americkými a DNR a LNR alebo akýmkoľvek iným regiónom Ukrajiny, ktorý môže byť neskôr pridaný na zoznam ministrom financií po konzultácii s ministrom zahraničných vecí (ide o dokument „Covered Regions“ – dotknuté regióny). Sankcie podľa [EO 14065](#) zakazujú (1) nové investície subjektov USA v dotknutých regiónoch, (2) dovoz akýmkoľvek tovaru, služieb alebo technológie z dotknutých regiónov do USA, (3) vývoz akýmkoľvek tovaru, služieb alebo technológie z USA alebo subjektom USA do dotknutých regiónov a (4) subjektom USA zakazuje finančovať, napomáhať resp. poskytovať záruky transakciám, pri ktorých majú subjekty USA zákaz sa priamo angažovať.

● Obchodné a investičné obmedzenia

- Okrem komplexného obchodného emburga na obchod s DNR a LNR, zaviedli USA sériu nových obchodných obmedzení a zákazy investícií v mnohých segmentoch ruskej ekonomiky:

Ropa a plyn

- [EO 14066](#) vydané 8. marca zakazuje dovoz ropy ruského pôvodu, skvapalneného zemného plynu a uhlia do Spojených štátov. [BIS rozšírilo](#) aj existujúce obmedzenia kontroly vývozu – zavedené v roku 2014 v reakcii na ruskú anexiu Krymu – zamerané na obmedzenie prístupu Ruska k zariadeniam na spracovanie ropy a plynu.
- Obmedzenia dodávok tovaru, technológií a služieb (s výnimkou finančných služieb) na podporu špecifikovaných energetických projektov subjektmi USA (napr. prebiehajúce projekty Lukoil, Gazprom a Rosneft) sú v platnosti od roku 2014.

High-tech tovar

- BIS oznámila [nové obmedzenia](#) exportu z USA do Ruska na zahraničné tovary používajúce americké vybavenie, softvér a technické špecifikácie high-tech tovaru vrátane polovodičov, počítačov, telekomunikácií, informačných bezpečnostných zariadení, laserov a senzorov.

Luxusný tovar

- [EO 14068](#) vydané 11. marca zakazuje vývoz luxusného tovaru s pôvodom v USA, [vrátane](#) niektorých liehovín, tabakových výrobkov, odevov, šperkov, vozidiel a starožitného tovaru do Ruska;

Morské plody, diamanty a alkohol

- Na základe [EO 14068](#) je zákazaný dovoz niektorých morských plodov s ruským pôvodom, prírodných diamantov, alkoholu a ďalších prípadných neskôr označených produktov do USA.

Americké bankovky

- Vývoz amerických bankoviek z USA do Ruska je zakázaný nariadením [EO 14068](#).

Zákaz nových investícií a niektorých služieb

- [EO 14071](#) vydané 6. apríla 2022, zakazuje subjektom USA, kdekoľvek sa nachádzajú, všetky „nové investície“ v Ruskej federácii, a tiež im zakazuje priame alebo nepriame poskytovanie služieb vymedzených Ministerom financií USA.

Finančné obmedzenia

● Obmedzenia ruského štátneho dlhu

- [Smernica 1A](#) podľa EO 14024 zakazuje finančným inštitúciám USA obchodovať na sekundárnom trhu s dlhopismi denominovanými v rubli alebo inej mene, ktoré boli vydané Ruskom centrálnou bankou, Národným fondom bohatstva a Ministerstvom financií. Kým finančné inštitúcie USA mali predtým zakázané obchodovať s novoemitovaným dlhom týchto entít, teraz sa obmedzenia vzťahujú na obchodovanie s dlhopismi na sekundárnom trhu vydanými po 1. marci 2022;

● Obmedzenia korešpondenčného a payable-through účtu (PTA)

- [Smernica 2](#) podľa EO 14024 ukladá obmedzenia pre korešpondenčný a payable through účet (CAPTA) na verejnú akciovú spoločnosť Sberbank of Russia a jej zahraničné finančné pobočky (uvedené v prílohe 1 k dokumentu týkajúcemu sa [CAPTA Directive](#)). Tieto sankcie vynucujú, aby do 26. marca 2022 americké finančné inštitúcie zatvorili ktorýkoľvek korešpondenčný a payable through účet a odmietli sa podieľať na budúcich transakciach Sberbank a jej dcérskych spoločností;

● Nové obmedzenia týkajúce sa dlhu a vlastného kapitálu

- Podobne ako v prípade predchádzajúcich smerníc, ktoré zaviedli sektorové sankcie týkajúce sa situácie na Ukrajine, [smernica 3](#) podľa EO 14024 zakazuje všetkým subjektom

USA transakcie, poskytovanie financovania a iné obchody s novým dlhom so splatnosťou vyššou ako 14 dní a obchodovanie s novým kapitáлом emitovaným 26. marca 2022 alebo subjektmi zo zoznamu. Podľa smernice 3 môže OFAC existujúci zoznam rozšíriť o ďalšie subjekty. Novo pridané subjekty budú podliehať zákazu nového dlhu a vlastného kapitálu 30 dní po tom, ako OFAC prijme svoje rozhodnutie;

● **Obmedzenia transakcií s Ruskou centrálnou bankou, Národným fondom bohatstva a Ministerstvom financií**

- Smernica 4 podľa EO 14024 zakazuje subjektom USA zapájať sa do akýchkoľvek transakcií, ktoré zahŕňajú Ruskú centrálnu banku, Národný fond bohatstva a Ministerstvo financií vrátane akéhokoľvek prevodu aktív alebo devízových transakcií pre alebo v mene týchto subjektov. Smernica 4 bola implementovaná v súlade so spoločným vyhlásením Európskej komisie, Francúzska, Nemecka, Talianska, Spojeného kráľovstva a Kanady zo dňa 26.02.2022. Výsledkom je, že akýkoľvek majetok týchto subjektov uložený vo finančných inštitúciách v USA je okamžite zmrazený a finančné inštitúcie mimo USA, ktoré spravujú majetok takýchto osôb v amerických dolároch, nebudú môcť týmto subjektom tieto prostriedky vyplatiť.

● **Obmedzenia vzdušného priestoru**

- 1. marca 2022 USA oznámili, že blokujú vstup všetkých ruských lietadiel a leteckých spoločností do vzdušného priestoru USA. Toto opatrenie bolo prijaté po tom, čo Európa a Kanada zaviedli podobné obmedzenia. V súvislosti s tým bolo 31. marca 2022 nariadenie EO 14024 rozšírené o autorizáciu na uvalenie blokačných sankcií na osoby, ktoré pôsobia v „leteckom, elektronickom a námornom sektore hospodárstva Ruskej federácie“.
- 21. apríla 2022 vydal prezident Biden vyhlásenie o zákaze vstupu Rusku pridružených plavidiel do prístavov USA. Za „Rusku pridružené plavidlá“ sa považujú:

1. Plavidlá registrované v Rusku, teda plaviace sa pod vlajkou Ruskej federácie;
2. Plavidlá vlastnené Ruskom, t. j. ruskou vládou alebo ruskou firmou, občanom alebo rezidentom s trvalým pobytom v Rusku, ktorý je registrovaný ako vlastník plavidla
3. Plavidlá pod správou Ruska – ruskej firmy, občana, osoby s trvalým pobytom v Rusku, ktorá má právomoc robiť rozhodnutia o plavidle – rozhodovať o zamestnancoch a o tom, ako a kde sa plavidlo používa.

● **Zo zákazu existujú dve výnimky:**

1. Zákaz sa nevzťahuje na Rusku pridružené plavidlá „používané pri preprave primárnych zdrojov, špeciálneho jadrového materiálu a vedľajších produktov jadrového materiálu“, pre ktorý dosiaľ „neexistuje vhodná dostupná náhrada“ bez toho, aby sa využívali plavidlá pridružené Rusku.
2. Okrem toho sa zákaz nevzťahuje na plavidlá pridružené k Rusku, ktoré majú záujem vstúpiť do prístavov USA „kvôli vyššej moci, z dôvodu nutnosti vylodenia alebo nalodenia námorníkov akejkoľvek národnosti za účelom zmeny posádky, v prípadoch nutnosti pohotovostnej lekárskej starostlivosti, alebo na iné humanitárne účely“. Kvôli podpore ruskej invázie, uvalili USA sankcie aj na Bielorusko. BIS uvalil na Bielorusko obmedzenia, podobné tým, ktoré boli uložené Rusku – na vývoz high-tech tovaru a luxusných tovarov do Bieloruska. OFAC tiež obmedzil niekoľko bieloruských jednotlivcov za ich podporu ruskej invázie na Ukrajinu.

Okrem nových sankcií vydal OFAC niekoľko všeobecných licencí, ktoré oprávňujú transakcie inak zakázané sankciami USA. Tieto licencie stanovujú obdobie ukončenia platnosti prijatých obmedzení a obsahujú výnimky pre niektoré typy transakcií alebo pre transakcie s určitými jednotlivcami alebo subjektmi. Americký prezident Biden naznačil, že USA podnikne kroky v súlade s krokmi ostatnými štátov G7 s cieľom odoprieť Rusku doložku najvyšších výhod – krok, ktorý by si vyžadoval zapojenie Kongresu.

Navrhovaná legislatíva v Kongrese by nadviazala na súčasné opatrenia. V prípade prijatia zákona, by návrh, ktorý schválila Snemovňa reprezentantov dňa 17. marca splnomocnil prezidenta zvýšiť clá na produkty Ruska a Bieloruska do 1. januára 2024; požiadať o pozastavenie členstva Ruska vo WTO a poskytol by prezentovi právomoc obnoviť normálne obchodné vzťahy v prípade ukončenia agresie proti Ukrajine.

Podobne bol Snemovňou 9. marca schválený aj iný návrh zákona, ktorý navrhuje pozastaviť dovoz ruskej ropy a energetických produktov do USA; kladie si za cieľ primärt obchodného zástupcu USA podniknúť kroky na obmedzenie prístupu Ruska k Svetovej obchodnej organizácii a opäťovne povoliť Magnitského zákon, ktorý oprávňuje USA sankcionovať akúkoľvek cudziu osobu určenú prezidentom za spoluvinu pri porušovaní ľudských práv. V Senáte kolujú aj samostatné návrhy právnych predpisov vrátane návrhov zákonov, ktorých cieľom je obmedziť obchodné vzťahy s Ruskom a Bieloruskom; uplatniť sekundárne sankcie na niektorých jednotlivcov obchadujúcich ruské zlato a zamierať sa na obchádzanie sankcií cez kryptomenu v Rusku.¹³

SANKCIE SPOJENÉHO KRÁĽOVSTVA PROTI RUSKU

Spojené kráľovstvo zvyklo pripravovať vlastný sankčný režim, ktorý bol odlišný a mal často ďalekosiahlejšie dôsledky ako sankčný režim EÚ. Všeobecný režim domáčich sankcií v Spojenom kráľovstve vychádza zo Zákona o praní špinavých peňazí z roku 2018, ktorý udeľuje vláde Spojeného kráľovstva rozsiahle právomoci zaviesť a presadzovať nové sankcie.

Sankcie Spojeného kráľovstva sú záväzné tak pre jednotlivcov, ako aj pre právnické osoby v (alebo vykonávajúce činnosti v) Spojenom kráľovstve, štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva a subjekty založených podľa práva Spojeného kráľovstva, nech sú kdekolvek na

svete (ďalej ako „subjekty Spojeného kráľovstva“). Sankčný režim Spojeného kráľovstva zahŕňa finančné sankcie, popísané podrobnejšie nižšie, ako aj sankcie v oblasti obchodu, imigrácie, leteckej a lodnej dopravy. Úplný a aktuálny zoznam sankcionovaných osôb (vrátane osôb sankcionovaných pred februárom 2022) v rámci sankčného režimu Spojeného kráľovstva možno nájsť na zozname sankcií Spojeného kráľovstva.

Rozsah britských sankcií uvalených na ruské a bieloruské banky a jednotlivcov bol v tomto období značne rozšírený (napríklad Alfa Bank a Sberbank podliehajú v Spojenom kráľovstve úplnému zmrazeniu aktív; niektorí ruskí vojenskí vodcovia boli vystavení zmrazeniu aktív a zákazu cestovania za zverstvá spáchané počas bojov na Ukrajine), preto by sa zoznamy sankcií a ich aktualizácie mali kontrolovať denne. K sankciám uvedeným na sankčnom zozname Spojeného kráľovstva je nutné pridať aj niektoré finančné sankcie (napr. zákazy investícií a zmrazenie aktív) zacielené na kategórie firiem alebo jednotlivcov, ktorí súce nie sú „vybraní štátni príslušníci“ ale je nutné brať ich do úvahy rovnako.

V tabuľke pripojenej k tomuto dokumentu sú uvedené kľúčové entity a osoby, označené ako osoby podliehajúce sankciám Spojeného kráľovstva (ako aj sankciám USA a EÚ). Táto tabuľka vo všeobecnosti nezahŕňa subjekty a jednotlivcov patriacich do všeobecných kategórií sankcií (napr. ruské dcérske spoločnosti registrované v Spojenom kráľovstve, na ktoré sa vzťahuje zákaz investovania), hoci určité subjekty, ktoré boli špecifikované ako vo vlastníctve alebo pod kontrolou sankcionovaného jednotlivca, sú v krátkosti zahrnuté. Pre zistenie aké finančné sankcie boli zavedené na konkrétny subjekt alebo jednotlivca, môžete využiť vládný nástroj na vyhľadávanie konsolidovaných zoznamov Spojeného kráľovstva. Tento vyhľadávací nástroj zobrazuje informácie týkajúce sa zmrazenia majetku a zákazu investovania všetkých sankcionovaných subjektov v Spojenom kráľovstve.

¹³ "US, EU and UK Expand Russian Sanctions amid Ongoing Ukraine Conflict." Shearman And Sterling, 2022. <https://www.shearman.com/ja-jp/perspectives/2022/04/us-eu-and-uk-expand-russian-sanctions-amid-ongoing-ukraine-conflict>.

Platné finančné sankcie v Spojenom kráľovstve od 27. apríla 2022 zahŕňajú:

● **Zmrazenie aktív**

- zakazuje subjektom Spojeného kráľovstva nakladať s majetkom, príp. vytvárať finančné prostriedky alebo iné aktíva alebo ekonomicky dostupné zdroje menovaným jednotlivcom a subjektom (vrátane ďalších subjektov, ktoré vlastnia resp. kontrolujú) alebo vybraným jednotlivcom resp. subjektom; alebo takým, ktoré sa zapajajú do konania, ktoré obchádzza tieto zákazy
- Vládny Konsolidovaný zoznam cieľov finančných sankcií v Spojenom kráľovstve zobrazuje subjekty a jednotlivcov, ktorí podliehajú zmrazeniu aktív. Zmrazenie aktív sa vzťahuje aj na tie subjekty, ktoré vlastní alebo kontrolouje určený jednotlivec alebo subjekt, aj keď tieto subjekty nemusia byť uvedené na zozname určených subjektov.

● **Zákaz cestovania**

- pre väčšinu jednotlivcov, ktorí podliehajú zmrazeniu aktív v Spojenom kráľovstve (s určitými výnimkami, napr. president Putin a minister zahraničných vecí Lavrov). Tento zákaz bráni osobám ostať v Spojenom kráľovstve alebo odtiaľ odísť a je platný odo dňa, keď sú označené ako sankcionovaná osoba. The U.K. Sanctions List uvádza, kde sa jednotlivci podliehajúci zákazom cestovania nachádzajú.

● **Zákazy investovania, a to konkrétnie:**

- do klúčových odvetví ruského priemyslu**
 - prvotne uvalené v reakcii na ruskú anexiu Krymu v roku 2014. To sa týka 11 ruských subjektov, uvedených na zozname subjektov vlády Spojeného kráľovstva, ktoré podliehajú finančným a investičným obmedzeniam. Zákazy sú navrhnuté tak, aby zamedzili ruským strategickým odvetviám priemyslu (ropa a plyn) získať prístup k investíciam. Už od roku 2014 majú subjekty Spojeného kráľovstva zákaz obchodovať s určitými cennými papiermi vydanými týmito 11 subjektmi a od 1. marca 2022 vrátane majú zákaz obchodovať s urči-

tými cennými papiermi vydanými subjektmi so sídlom síce v Spojenom kráľovstve, ale pod kontrolou a vo vlastníctve ruských subjektov. Zakazuje sa tiež poskytovanie investičných služieb súvisiacich s týmito cennými papiermi.

- do klúčových ruských štátnych inštitúcií** ako aj do akéhokoľvek subjektu, ktorý vlastnia, kontrolujú alebo ktorý koná v mene týchto inštitúcií. Obmedzenia bránia subjektom Spojeného kráľovstva obchodovať alebo ponúkať finančné a sprostredkovateľské služby týkajúce sa cenných papierov vydaných od 1. marca 2022 týmito subjektmi.
- zákaz investovania sa týka aj osôb pridružených k Rusku** (t. j. osôb nachádzajúcich sa v Rusku, s bežným pobytom, zapísaných v obchodnom registri, s bydliskom v Rusku a pod.) Subjekty Spojeného kráľovstva majú zákaz obchodovať s určitými cennými papiermi vydanými od 1. marca 2022 s týmito osobami (alebo subjektmi, ktoré tieto osoby vlastnia alebo kontrolujú), a to aj poskytnutím investičných služieb súvisiacich s takýmito cennými papiermi;
- Týkajúce sa Krymu, DNR a LNR**, v súvislosti s anexiou Krymu v roku 2014 a následným uznaním DNR a LNR ako nezávislých štátov, sa zakazujú investície do pozemkov alebo obchodných príležitostí v regióne.

● **Obmedzenia finančných služieb, konkrétnie:**

- dohody o pôžičkách a úveroch:** zákaz uzavárania takýchto dohôd so: (1) splatnosťou viac ako 30 dní s istými sankcionovanými subjektmi (a subjektmi ktoré vlastnia); (2) splatnosťou dlhšou ako 30 dní s osobami pridruženými Rusku (a subjektmi, ktoré vlastnia); alebo (3) s ruskou vládou pri akejkoľvek dĺžke splatnosti.

● **Korešpondenčné bankové vzťahy**

- Zákaz takýchto vzťahov** medzi úverovými alebo finančnými inštitúciami Spojeného kráľovstva a vybranými subjektmi (v súčasnosti iba Sberbank) alebo akýmkoľvek inými finančnými inštitúciami vlastnenými alebo kontrolovanými týmito subjektmi;

● Devízové rezervy a manažment aktív

- zákaz poskytovania finančných služieb súvisiacich s kľúčovými ruskými štátnymi inštitúciami, ako aj s akýmkoľvek subjektmi, ktoré vlastnia alebo kontrolujú alebo ktoré konajú v ich mene.
- Vláda Spojeného kráľovstva oznámila, že už nebude vydávať žiadne nové záruky, úvery ani poistenie vývozu do Ruska a Bieloruska.

Ďalšie sankčné opatrenia, ktoré uvalilo Spojené kráľovstvo zahŕňajú obmedzenie vzdušného priestoru, ktoré bráni všetkým ruským leteckým dopravcom operovať v britskom vzdušnom priestore; námorné obmedzenia, obmedzenie používania leteckých a námorných technických služieb Spojeného kráľovstva; obchodné obmedzenia pre vojenské, tovary s dvojakým použitím (t. j. s civilným aj vojenským) a iné tovary „strategického priemyslu“, pre technológie, obmedzenia týkajúce sa spracovania ropy a kvantovej výpočtovej techniky a technológií, na sortiment luxusného tovaru, výrobkov zo železa a ocele a obmedzenia poistovacích služieb. Spojené kráľovstvo zaviedlo aj zvýšené dovozné clá (dodatočné clo vo výške 35%) na dovoz kľúčových produktov z Ruska a Bieloruska, vrátane elektrických strojov/zariadení, kovov (napr. železo, ocel, med, hliník a olovo), lodí, uměleckých a starožitných diel, niektorých suchých potravín a alkoholu. Obchodovanie s akciami určitých spoločností na londýnskej burze cenných papierov (napr. Lukoil, Sberbank, VTB, Gazprom a Rosneft) bolo tiež pozastavené. Spojené kráľovstvo podporilo medzinárodné úsilie, ktoré viedlo k vylúčeniu ruských bánk zo systému SWIFT.

Všeobecné licencie môže udeľovať Úrad pre vykonávanie finančných sankcií Spojeného kráľovstva, ktorý umožňuje vykonávanie činností, inak zakázaných sankciami na obmedzené časové obdobie. Sú určené na to, aby umožnili firmám ukončiť svoje transakcie a uzavrieť záležitosti so sankcionovanými subjektmi a jednotlivcami usporiadaným spôsobom.

V súvislosti so zákazmi investovania a obmedzeniami finančných služieb môžu byť vydané aj

osobitné licencie, ktoré povoľujú činnosti, ktoré by inak porušovali sankcie, napr. za účelom poskytnutia humanitárnej pomoci, pri činnostiach vykonávaných finančnými subjektmi s ohľadom na ich regulačnú činnosť, opatrenia prijaté na ochranu finančnej stability Spojeného kráľovstva a akékoľvek opatrenia, ktoré si vyžaduje táto „mimoriadna situácia.“

Určité firmy vrátane tých, ktoré majú povolenie vykonávať regulované činnosti v Spojenom kráľovstve, musia okamžite informovať ministerstvo financií Spojeného kráľovstva, ak na základe informácií získaných pri vykonávaní podnikania, vedia alebo majú primeraný dôvod mať podezrenie, že ten ktorý subjekt je vybraný subjekt alebo, že porušil finančné sankcie. Ak je vybraný subjekt zákazníkom firmy, firma by mala tiež uviesť charakter a množstvo finančných prostriedkov alebo ekonomických zdrojov, ktoré mal ten ktorý subjekt v čase, keď sa stal podezrivým.

Vláda Spojeného kráľovstva oznámila prijatie ďalších opatrení, zatiaľ však nenadobudli platnosť. Patria k nim limity na úrovni vkladov, ktoré môžu mať ruskí štátni príslušníci v bankách v Spojenom kráľovstve (očakáva sa, že bude stanovená na 50 000 £). Vláda Spojeného kráľovstva tiež plánuje urýchlené opatrenia na zvýšenie transparentnosti na trhoch s nehnuteľnosťami a v podnikaní; má cieľ do konca roka 2022 postupne vytlačiť dovoz ruskej ropy a uhlia a ukončiť dovoz ruského plynu čo najskôr potom. Bol oznamený aj zákaz prílevu akýchkoľvek investícii do Ruska, neočakáva sa však, že bude implementovaný skôr ako v druhej polovici roku 2022.

V neposlednom rade požadal vládny kabinet všetky organizácie verejného sektora, aby preskúmali svoje zmluvy a identifikovali tie s účasťou ruských a bieloruských spoločností a ak je to možné, zmenili dodávateľov a/alebo využili akékoľvek legálne cesty na zrušenie týchto zmlúv.

SANKCIE PROTI RUSKÝM BANKÁM

2. marca 2022 EÚ zaviedla nové sankcie zahŕňajúce okrem iného odpojenie niektorých ruských bánk od systému SWIFT. Od 12. marca 2022 sú odrezané od SWIFTU tieto banky:

- **BANKA OTKRITIE**
- **NOVIKOMBANK**
- **ROMSVYAZBANK**
- **ANK ROSSIYA**
- **SOVCOMBANK**
- **VNESHECONOMBANK (VEB)**
- **VTB BANKA**
- **TRANSKAPITÁLNA BANKA**

Nové nariadenie EÚ navyše zakazuje predaj, dodávku, prepravu alebo vývoz euro bankoviek do Ruska alebo ktorekoľvek fyzickej alebo právnickej osobe, subjektu alebo orgánu v Rusku, vrátane vlády a centrálnej banky Ruska alebo na použitie v Rusku.

Nariadenie však oslobodzuje množstvo euro bankoviek, ktoré je potrebné na osobnú spotrebú fyzických osôb cestujúcich do Ruska alebo členov ich najbližších rodín, ktorí s nimi cestujú. Tiež vyníma zásoby eurobankoviek, ktoré sú potrebné na oficiálnu činnosť diplomatických misií, konzulárnych úradov alebo medzinárodných organizácií v Rusku, požívajúcich imunitu v súlade s medzinárodným právom.

Nariadenie zavádza zákaz investovania, účasti alebo inej formy prispievania do projektov spolufinancovaných Ruským fondom priamych investícii. Vnútrostátne orgány však môžu povoliť licencie na investície spolufinancované Ruským fondom priamych investícii za predpokladu, že vychádzajú zo zmlúv uzatvorených pred 2. marcom 2022.

Okrem toho sa ukladá úplný zákaz transakcií pre štyri kľúčové ruské banky, ktoré tvoria 23%-tný trhový podiel v ruskom bankovom sektore. Po odstránení napojenia na SWIFT budú aktíva týchto bánk podliehať zmrazeniu, čím budú úplne odrezané od trhov EÚ.

Je zakázané prijímať akokoľvek vklady od ruských štátnych príslušníkov alebo fyzických osôb

s bydliskom v Rusku, alebo právnických osôb, subjektov alebo orgánov so sídlom v Rusku, ak celková hodnota vkladu fyzickej alebo právnickej osoby, entity alebo orgánu na úverovú inštitúciu presahuje 100 000 EUR.

Je zakázané poskytovať kryptopeňaženku, účet alebo úschovu kryptoaktív ruským občanom alebo fyzickým osobám s bydliskom v Rusku, alebo právnickým osobám, entitám alebo orgánom so sídlom v Rusku, ak celková hodnota kryptoaktív fyzickej alebo právnickej osoby, subjektu alebo orgánu na peňaženku, účet alebo úschovu presahuje 10 000 EUR.

Tieto dva odseky sa nevzťahujú na štátnych príslušníkov Členského štátu, občanov krajín Európskeho hospodárskeho priestoru resp. Švajčiarska alebo fyzické osoby, ktoré majú povolenie na prechodný alebo trvalý pobyt v Členskom štáte, v členskej krajine Európskeho hospodárskeho priestoru alebo vo Švajčiarsku a nevzťahuje sa na vklady, ktoré sú nevyhnutné pre povolený cezhraničný obchod s tovarom a službami medzi Úniou a Ruskom.

Navýše, medzinárodné finančné inštitúcie ako napríklad Medzinárodná investičná banka a Medzinárodná banka pre hospodársku spoluprácu utrpeli ujmu na povesti a zainteresované strany z bývalých sovietskych krajín, ako je Česká Republika, Slovensko a Poľsko stiahli svojich zástupcov z predsedníctva. Koncom marca 2022 znížila agentúra Fitch Ratings rating oboch bánk, keďže sú napojené na ruské vládne fondy.

RUSKÉ ŠTÁTNE SPOLOČNOSTI NA ZOZNAMENE SANKCIÍ

Ďalší krok prijatý USA po Entities Directive rozširuje počet ruských subjektov, ktoré podliehajú zákazu týkajúceho sa nového dlhu a vlastného kapitálu. Zahŕňa 13 subjektov s nevidanými dlhovými emisiemi, z ktorých šesť tiež podlieha určitým obmedzeniam dlhu alebo ďalším obmedzeniam podľa smerníc stanovených nariadením E.O. 13662.

Podľa nariadenia E.O. 14024, OFAC identifikoval 11 ruských subjektov, ktoré sú buď vlastnené,

kontrolované alebo konajú alebo zamýšľajú konať v mene ruskej vlády – či už priamo alebo nepriamo:

- **Sberbank** je najväčšia ruská finančná inštitúcia – je subjektom podliehajúcim smernici CAPTA.
- **Akcievá spoločnosť Gazprombank** je tretia najväčšia finančná inštitúcia v Rusku a je úzko prepojená s energetickým sektorm.
- Akcievá spoločnosť **Ruská polnohospodárska banka** je piatou najväčšou finančnou inštitúciou v Rusku a je úzko prepojená na polnohospodársky sektor.
- Verejná akcievá spoločnosť **Gazprom** je najväčšia svetová plynárenská spoločnosť.
- Verejná akcievá spoločnosť **Gazprom Neft** je jedným z najväčších ruských producentov a spracovateľov ropy.
- Verejná akcievá spoločnosť **Transneft** spravuje ruskú sieť ropovodov.
- Verejná akcievá spoločnosť **Rostelecom** je najväčšia ruská telekomunikačná spoločnosť.
- Verejná akcievá spoločnosť **RusHydro** je hydrolelektrárenska spoločnosť a jedna z najväčších ruských energetických spoločností.
- Verejná akcievá spoločnosť **Alrosa** je najväčšia svetová spoločnosť na ťažbu diamantov, zodpovedná za 90% celkovej ruskej kapacity ťažby diamantov, čo predstavuje 28% celosvetovo.
- Akcievá spoločnosť **Sovcomflot** je najväčšia ruská námorná a nákladná dopravná spoločnosť.
- Otvorená akcievá spoločnosť **Russian Railways** je jednou z najväčších železničných spoločností na svete.

Podľa E.O. 14024, OFAC identifikoval nasledovné tri subjekty, ktoré pôsobia v sektore finančných služieb Ruskej federácie:

- Akcievá spoločnosť **Alfa-Bank** je najväčšia

ruská súkromná finančná inštitúcia a štvrtá najväčšia finančná inštitúcia v Rusku celkovo

- **Moskovská verejná akciová úverová banka** je najväčšou neštátnej verejnou bankou v Rusku a šiestou najväčšou ruskou finančnou inštitúciou.

VŠEOBECNÉ LICENCIE

Aby sa zabezpečilo, že tieto sankcie a zákazy dosiahnu zamýšlané ciele a ich dôsledky na tretie strany budú minimálne, Úrad pre kontrolu zahraničných aktív (OFAC) vydal v tejto súvislosti aj niekoľko všeobecných licencii. Sankčný a licenčný balík bol zostavený tak, aby reagoval na výzvy, ktoré vysoké ceny energií spôsobujú bežným občanom a nebráni bankám spracovávať platby občanov.

Konkrétnie, OFAC vydal osem všeobecných licencii, ktoré oprávňujú transakcie súvisiace s:

- medzinárodnými organizáciami a subjektmi;
- polnohospodárskymi komoditami a zdravotníckymi zariadeniami a pandémiou COVID-19;
- preletom a núdzovým pristátím;
- energiami;
- obchodmi s dlhom a vlastným kapitálom
- derivátovými zmluvami;
- ukončením transakcií, ktoré zahŕňajú určité zablokované osoby; a
- odmietnutím transakcií zahŕňajúcich určité zablokované osoby.

S cieľom poskytnúť ďalšie usmernenia k povoleniam súvisiacim s aktuálnou situáciou vydal OFAC rozsiahlu príručku vo forme často kladených otázok (FAQ).¹⁴

¹⁴ Frequently asked questions. U.S. Department of the Treasury. (2022, January 13). Retrieved April 1, 2022, from <https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/faqs>

Rada EÚ prijala najskôr reštriktívne opatrenia voči niektorým predstaviteľom Bieloruska. Cielene opatrenia boli uložené voči osobám, ktoré sa podľa Pourgouridesovej správy považujú za kľúčových aktérov nevyriešených zmiznutí štyroch známych osôb v Bielorusku v rokoch 1999–2000.

S ohľadom na vážnosť situácie v Bielorusku po prezidentských voľbách v rokoch 2006 a 2011, pribudli na sankčný zoznam ďalší. Postupne sa to rozrástlo na viac ako 200 osôb a mnoho subjektov, čím sa radí medzi najvýznamnejšie autonómne (sankčné) režimy EÚ. Väčšinu cielených opatrení pozastavila Rada 29. októbra 2015 a neskôr zrušila 25. februára 2016. Toto rozhodnutie bolo prijaté po tom, čo Bielorusko prepustilo všetkých politických väzňov a vzťahy medzi EÚ a Bieloruskom sa zlepšovali. Vo svetle podvodných prezidentských volieb, ktoré sa odohrali v auguste 2020 a brutálnych zásahov bieloruských bezpečnostných síl proti pokojným demonštrantom, demokratickej opozícii a novinárom, predstavila EÚ balík opatrení cielený na fyzické a právnické osoby.

Druhé kolo sankcií: Alexandr Lukašenko a 14 ďalších predstaviteľov sankcionovaných kvôli neustávajúcej represii

Rada doplnila 15 členov bieloruských úradov vrátane Alexandra Lukašenka, ako aj jeho syna a národného poradcu pre bezpečnosť, Viktora Lukašenka, do zoznamu osôb sankcionovaných v súvislosti s násilným potlačením a zastrašovaním pokojných demonštrantov, členov opozície a novinárov po prezidentských voľbách v roku 2020 v Bielorusku.

24. SEPTEMBER 2004

2. OKTÓBER 2020

16. NOVEMBER 2020

17. DECEMBER 2020

EÚ uvalila prvé kolo sankcií za represie a falšovanie volieb

Rada uložila reštriktívne opatrenia 40 osobám označeným za zodpovedné za represiu a zastrašovanie pokojných demonštrantov, členov opozície a novinárov po prezidentských voľbách v roku 2020 v Bielorusku, ako aj pre nesprávny priebeh volebného procesu. Medzi reštriktívne opatrenia patril aj zákaz cestovania a zmrazenie aktív, pričom zákaz cestovania bránil uvedeným osobám vstup alebo transit cez územia EÚ; zatiaľ čo zmrazenie aktív bolo zacielené na finančné prostriedky sankcionovaných osôb. Navyše, občania a podnikateľské subjekty v EÚ majú zákaz poskytovať týmto sankcionovaným osobám možnosť získať finančné prostriedky.

EÚ uvalila tretie kolo sankcií s ohľadom na prebiehajúce represie

V reakcii na brutalitu bieloruských orgánov a s cieľom podporiť demokratické práva občanov Bieloruska, rozhodla Rada o prijatí 36 dodatočných označení. Tieto sankcie sa zameriavalia na vysokopostavených úradníkov zodpovedných za pokračujúce násilné represie a zastrašovanie pokojných demonštrantov, členov opozície a novinárov a iných. Zameŕiavajú sa aj na hospodárske subjekty, prominentných podnikateľov a firmy, ktoré čerpajú výhody z alebo podporujú režim Alexandra Lukašenka.

¹⁵ <https://www.refworld.org/docid/4162a4654.html>

EÚ zakázala vstup bieloruským leteckým dopravcom po nútenom pristátí letu spoločnosti Ryanair v Minsku, Bielorusko, 23. mája 2021 ohrozujúcim leteckú bezpečnosť, ktoré prebehlo s cieľom zadržať novinára Ramana Prataševiča a Sofiu Sapegu. S ohľadom na situáciu v Bielorusku, sa Rada 4. júna rozhodla posilniť existujúce reštriktívne opatrenia a zavedla zákaz preletu vzdušným priestorom EÚ a prístupu k EÚ letiskám všetkým bieloruským dopravcom. Preto Členské štáty EÚ sú nútené odoprieť povolenie na pristátie, vzlet alebo prelet cez ich územie akémukoľvek lietadlu prevádzkovanému bieloruskými leteckými dopravcami vrátane marketingu prepravcov.

Vzhľadom na situáciu na hraniciach EÚ s Bieloruskom a s cieľom reagovať na využívanie ľudských bytosť ako nástrojov politického boja bieloruského režimu, rozšírila Rada kritériá zaradenia do sankčného zoznamu. Opatrenia sa začali zameriavať aj na osoby a subjekty organizujúce alebo podporujúce takú činnosť Lukašenkovho režimu, ktorá umožňuje nelegálne prekračovanie vonkajších hraníc EÚ, prevod zakázaného tovaru a nezákonny prevod obmedzeného tovaru vrátane nebezpečného tovaru na územie EÚ.

4. JÚN 2021

15. NOVEMBER 2021

24. JÚN 2021

EÚ uložila štvrtý balík ďalších cielených ekonomických sankcií zameraných na implementáciu záverov Rady EÚ

Tieto opatrenia zahŕňajú ďalšie obmedzenia súvisiace s obchodovaním so zbraňami a zákaz predaja, dodávky, prepravy resp. vývozu zariadení, technológií alebo softvéru určeného predovšetkým na použitie pri monitorovaní resp. odpočúvaní internetovej, telefónnej alebo mobilnej komunikácie bieloruskými úradmi alebo v ich mene. Patrí medzi nich aj zákaz predaja, dodávka alebo prepravy položiek s dvojakým použitím na vojenské účely určeným osobám, subjektom alebo orgánom v Bielorusku. Tiež boli prijaté ďalšie obchodné obmedzenia týkajúce sa ropných produktov, potaše a tovarov používaných na výrobu a spracovanie tabakových výrobkov.

Okrem toho, zahŕňajú prijaté opatrenia obmedzenie prístupu na kapitálové trhy Únie bieloruskej vláde, štátom vlastnených finančných inštitúcií a entít; zákaz poskytovania poistenia a zaistňovacích služieb bieloruskej vláde a bieloruským verejným orgánom a agentúram; a tiež určité zákazy pre Európsku investičnú banku vo vzťahu k projektom vo verejnem sektore.

Piaty balík sankcií za neustále porušovanie ľudských práv a využívanie migrantov na dosahovanie politických cieľov.

2. decembra 2021 uvalila Rada reštriktívne opatrenia na ďalších 17 fyzických osôb a 11 subjektov. Opatrenia sú zamerané na prominentné osoby v súdnictve a šíritel'ov propagandy, ktorí prispievajú k pokračujúcej represii občianskej spoločnosti, demokratickej opozícii, nezávislých médií a novinárov. Opatrenia sa zameriavajú aj na vysokopostených politických predstaviteľov Lukašenkovho režimu, ako aj na spoločnosti (napríklad Belavia Airlines), cestovné kancelárie a hotely, ktoré prispeli k nelegálnemu prekračovaniu hraníc Bieloruska do EÚ a týmto spôsobom sa podielali na využívaní migrácie na politické účely.

Nové opatrenia v reakcii na zapojenie sa do ruskej vojenskej invázie na Ukrajinu

V reakcii na zapojenie Bieloruska do neodôvodnenej a nevyprovokovanej ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine, prijala Rada dodatočné opatrenia zamerané na bieloruský finančný sektor. Prijaté opatrenia budú:

- obmedzovať prístup trom bieloruským bankám do SWIFTU
- zakazovať transakcie s centrálnou bankou Bieloruska
- zakazovať kótovanie a poskytovanie služieb týkajúcich sa akcií bieloruského štátu na burzách EÚ
- výrazne obmedzovať finančné toky z Bieloruska do EÚ
- zakazovať poskytovanie eurobankoviek Bielorusku.

2. DECEMBER 2021

2. MAREC 2022

Vzhľadom na závažnosť situácie a v reakcii na zapojenie Bieloruska do ruskej agresie proti Ukrajine zaviedla Rada ďalšie obmedzenia obchodu s tovarom používaným na výrobu a spracovanie tabakových výrobkov, minerálnych produktov, potaše, výrobkov z dreva, cementu, zo železa a ocele a výrobkov z kaučuku. Nové opatrenia tiež zakazujú vývoz tovarov a technológií s dvojakým použitím do Bieloruska alebo na použitie v Bielorusku, vývoz tovarov a technológií, ktoré by mohli prispieť k rozvoju bieloruskej vojenskej, technologickej, obrannej alebo bezpečnostnej situácií; vývoz strojov a ostatných výrobkov, ktoré s nimi súvisia.

9. MAREC 2022

OPATRENIA

Vývoz zbraní

- Je zakázané využívať zbrane a súvisiaci materiál do Bieloruska. Súvisiaca technická resp. finančná pomoc a služby sú tiež zakázané.

Zmrzovanie aktív a zákaz sprístupňovania financií

- Všetky aktiva sankcionovaných osôb a subjektov by mal byť zmrazené. Je tiež zakázané sprístupňovať im akékoľvek finančné prostriedky alebo aktíva priamo alebo nepriamo.

Embargo na tovar s dvojakým použitím

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať resp. využívať tovar a technológie s dvojakým použitím do Bieloruska. Taktiež je zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo využívať tovar a technológie, ktoré by mohli prispieť k vojenskému, technologickému rozvoju Bieloruska alebo jeho obrany a bezpečnosti ako je uvedené v prílohe V nariadenia(EU) 765/2006 do Bieloruska. Súvisiace technická alebo finančná pomoc a sprostredkovanie alebo iné služby sú tiež zakázané.

Finančné opatrenia

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo využívať eurobankovky do Bieloruska alebo akékoľvek osobe alebo subjektu v Bielorusku, vrátane vlády a centrálnej banky Bieloruska, alebo na použitie v Bielorusku.
- Je zakázané predávať v eurách prevoditeľné cenné papiere vydané po 12.04.2022 alebo podiely v podnikoch kolektívneho investovania, a vystavovať tak cenné papiere akému-koľvek bieloruskému štátному príslušníkovi alebo osobe s bydliskom v Bielorusku alebo akémukoľvek subjektu so sídlom v Bielorusku.
- Centrálné depozitáre pre cenné papiere v EÚ majú zákaz poskytovať akékoľvek služby podľa definície v prílohe k nariadeniu (EÚ) 909/2014 pre prevoditeľné cenné papiere vydané po 12.04.2022 akémukoľvek bielorus-

kému štátному príslušníkovi alebo osobe s bydliskom v Bielorusku alebo akémukoľvek subjektu so sídlom v Bielorusku.

- Je zakázané prijímať akékoľvek vklady od bieloruských štátnych príslušníkov alebo osôb s bydliskom v Bielorusku alebo subjektov so sídlom v Bielorusku, ak celková hodnota vkladov fyzickej alebo právnickej osoby na úverovú inštitúciu presahuje 100 000 EUR.
- Je zakázané poskytovať verejné financovanie alebo finančnú pomoc na obchod s Bieloruskom alebo investície v Bielorusku.
- Od 12.4.2022 je na registrovaných alebo uznaných obchodných burzách EÚ zakázané uvádzať a poskytovať služby týkajúce sa prevoditeľných cenných papierov akékoľvek osobe alebo subjektu v Bielorusku a s viac ako 50 % verejným vlastníctvom.
- Transakcie súvisiace so správou rezerv a aktív centrálnej banky Bieloruska sú zakázané.
- Od 20.03.2022 je zakázané poskytovať SWIFT entitám uvedeným v prílohe XV k nariadeniu (ES) 765/2006 alebo akýmkoľvek subjektom so sídlom v Bielorusku, ktorých podiel je z viac ako 50% vlastneným subjektom uvedeným v prílohe XV.
- Európska investičná banka (EIB) má zákaz vykonávať akékoľvek platby alebo vyplácať plnenie v súvislosti s akoukoľvek existujúcou dohodou uzavretou medzi Bieloruskom alebo iným verejným bieloruským orgánom .
- Je zakázané poskytovať poistenie alebo zaistenie Bielorusku, jeho vláde, jeho verejným orgánom, korporáciám alebo agentúram; alebo akékoľvek osobe, subjektu alebo orgánu konajúcemu v mene resp. na pokyn takéhoto subjektu.
- Je zakázané Bielorusku poskytovať nové pôžičky alebo úvery so splatnosťou presahujúcou 90 dní; je tiež zakázané nakupovať, predávať, poskytovať investičné služby alebo pomoc pri vydávaní alebo inak obchodovať s prevoditeľnými cennými papiermi a ná-

strojmi peňažného trhu so splatnosťou pre-sahujúcou 90 dní s Bieloruskom, jeho vládou a verejnými orgánmi, firmami alebo agentúrami; alebo veľkými úverovými alebo inými inštitúciami so sídlom v Bielorusku s viac ako 50% verejným vlastníctvom, ako sa uvádzajú v prílohe IX k nariadeniu (ES) 765/2006. Zákaz platí aj pre subjekty so sídlom mimo EÚ, ale s viac ako 50% podielom predtým spomenutých subjektov alebo pre akékoľvek osoby alebo subjekty, ktoré konajú v mene alebo na pokyn takéhoto subjektu.

- Zakazuje sa predávať, dodávať, prepravovať alebo exportovať bankovky v akejkoľvek oficiálnej mene Členského štátu do Bieloruska alebo akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe, subjektu resp. orgánu v Bielorusku vrátane vlády a Bieloruskej centrálnej banky, alebo na použitie v Bielorusku. Zákaz v tomto odseku sa nevzťahuje na predaj, dodávku, prevod alebo vývoz bankoviek nominovaných v akejkoľvek oficiálnej mene členského štátu za predpokladu, že takýto predaj, dodávanie, prevod alebo vývoz je potrebný na osobné použitie fyzickej osoby cestujúcej do Bieloruska alebo členov jej najbližszej rodiny, ktorí s ňou cestujú; alebo na oficiálne účely diplomatických misií, konzulárnych úradov alebo medzinárodných organizácií v Bielorusku požívajúcich imunitu v súlade medzinárodným právom.

Doprava

- Akýkoľvek cestný dopravcovia so sídlom v Bielorusku majú zákaz prepravovať tovar po ceste v rámci územia Únie vrátane tranzitu. Zákaz uvedený v odseku 1 sa nevzťahuje na cestných dopravcov prepravujúcich poštovú alebo univerzálnu službu. Zákaz v odseku 1 sa do 16. apríla 2022 neuplatňuje na prepravu tovaru, ktorá sa začala pred 9. aprílom 2022 za predpokladu, že vozidlo cestného preprav-

cu už bolo na území Únie dňa 9. apríla 2022, prípadne musí prejsť cez Úniu, aby sa vrátilo do Bieloruska.¹⁶

Lety, letiská, lietadlá

- Akékoľvek lietadlo prevádzkované bieloruskými leteckými dopravcami má zákaz vzletu a pristávania na území Únie alebo nad ním preletie.

Obmedzenia vstupu

- Členské štáty uvalia cestovné obmedzenia osobám uvedeným v prílohe rozhodnutia Rady 2012/642/SZBP.

Obmedzenia pre zariadenia používané na vnútornú represiu

- Je zakázané využívať do Bieloruska zariadenia, ktoré možno použiť na vnútornú represiu v Bielorusku. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a služby sú tiež zakázané. Výnimky za určitých podmienok existujú pre (a) biatlonové pušky, strelivo a mieridlá a (b) malokalibrové športové pušky, malokalibrové športové pištole a strelivo.

Cement

- Je zakázané dovážať, kupovať alebo prenášať cementové výrobky uvedené v prílohe XI nariadenia (ES) 765/2006 z Bieloruska. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské služby sú tiež zakázané.

Železo a ocel'

- Je zakázané dovážať, kupovať alebo prevážať výrobky zo železa a ocele uvedené v prílohe XII nariadenia (ES) 765/2006 z Bieloruska. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské služby sú tiež zakázané.

¹⁶ EUR Lex. (n.d.). Document 32022R0577. EUR. Retrieved April 9, 2022, from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L._2022.111.01.0067.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A111%3ATOC

Stroje a elektrické zariadenia

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať alebo vyvážať strojové zariadenia uvedené v prílohe XIV nariadenia (ES) 765/2006, akejkoľvek osobe alebo subjektu v Bielorusku alebo na použitie v Bielorusku. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské služby sú tiež zakázané.

Minerálne produkty

- Je zakázané dovážať, kupovať alebo prepravovať minerálne produkty uvedené v prílohe VII nariadenia (ES) 765/2006 z Bieloruska. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské služby sú tiež zakázané.

Chlorid draselný – potaš

- Je zakázané dovážať, kupovať alebo prepravovať produkty chloridu draselného („potáš“) uvedené v prílohe VIII nariadenia (ES) 765/2006, z Bieloruska.

Guma

- Je zakázané dovážať, kupovať alebo prepravovať výrobky z kaučuku uvedené v prílohe XIII nariadenia (ES) 765/2006 z Bieloruska. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské služby sú tiež zakázané.

Telekomunikačné zariadenia

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať resp. vyvážať zariadenia, technológie alebo softvér uvedené v prílohe IV k nariadeniu (ES) 765/2006 určené predovšetkým na monitorovanie a odpočúvanie internetovej, telefonickej a mobilnej komunikácie bieloruským režimom. Je tiež zakázané poskytovať telekomunikačné

resp. interné monitorovacie alebo odpočúvacie služby a súvisiacu finančnú a technickú pomoc.

Tabak

- Je zakázané predávať, dodávať, prepravovať resp. vyvážať tovar použitý na výrobu a spracovanie tabakových výrobkov, ako je uvedené v prílohe VI nariadenia (ES) 765/2006 do Bieloruska.

Drevo

- Je zakázané dovážať, kupovať resp. prepravovať výrobky z dreva, ktoré sú uvedené v prílohe X nariadenia (ES) 765/2006 z Bieloruska. Súvisiaca technická alebo finančná pomoc a sprostredkovateľské služby sú tiež zakázané.¹⁷

SEKUNDÁRNE SANKCIE PROTI RUSKU A BIELORUSKU

Sekundárne sankcie sú relatívne novým druhom sankcií, ktorý sa za posledných päť rokov používal hlavne proti Iránu. Tieto druhy sankcií dopĺňajú iné sankčné programy zacielením na zahraničné osoby a entity (predovšetkým zahraničné finančné inštitúcie a zahraničné subjekty, ktoré obchádzajú sankcie), ktoré obchodujú s jednotlivcami, krajinami, režimami a organizáciami v Iráne.

Ak je objem transakcií medzi zahraničnou finančnou inštitúciou a Iránom dostatočne významný, tá ktorá zahraničná finančná inštitúcia riskuje označenie zákonným orgánom a následné autorizáciu použitia sekundárnych sankcií. Sekundárne sankcie môžu zakázať osobám a entitám v USA obchodovať s týmito zahranič-

¹⁷ EU sanctions map. EU Sanctions Map. (n.d.). Retrieved April 1, 2022, from <https://sanctionsmap.eu/#/main/details/2/?search=%7B%22value%22%22%22,%22searchType%22%7B%7D%7D>

nými finančnými inštitúciami alebo požadovať, aby americké banky limitovali alebo úplne obmedzili korešpondenčné účty tejto zahraničnej finančnej inštitúcie v Spojených štátoch.

V čase, kedy bol tento dokument napísaný, boli sekundárne sankcie uplatňované len na Irán. To sa však môže zmeniť.¹⁸

Primárne sankcie, ako je zmrazenie aktív a obchodné embargá, zakazujú občanom a podnikom sankcionujúcej krajiny zapájať sa do určitých činností s ich náprotivkami zo sankcionovanej krajiny. Napríklad po ruskej anexii Krymu, zakázala vláda USA svojim občanom a entitám, okrem iného, nové investície na Kryme. Sekundárne sankcie vytvárajú tlak na tretie strany, aby zastavili svoju spoluprácu so sankcionovanou krajinou pod hrozbu odrezania ich prístupu do krajiny, ktorá sankcie uvalila. Tento prípad dobre ilustrujú aj nedávne americké sankcie proti Iránu.

S cieľom zastaviť iránsky jadrový program, dali USA cez sekundárne sankcie finančným inštitúciám po celom svete 2 možnosti – buď zastaviť transakcie s iránskymi bankami alebo stratíť prístup k americkému finančnému systému. V kombinácii s dodatočnými sekundárnymi sankciami cielenými na iránsky energetický sektor a medzinárodnou podporou sa podarilo primäť Irán k rokovaniam.¹⁹

Sekundárne a primárne sankcie fungujú na rovnakom princípe – sú zacielené skôr na domáce entity ako na tretie strany. V prípade sekundárnych finančných sankcií namierených proti Iránu, zakázala vláda USA americkým finančným inštitúciám transakcie s bankami vybranej tretej strany. Zjednodušene povedané, sekundárne sankcie USA sa zameriavajú na osoby/podniky v USA/EÚ a nie priamo na tretie strany.²⁰

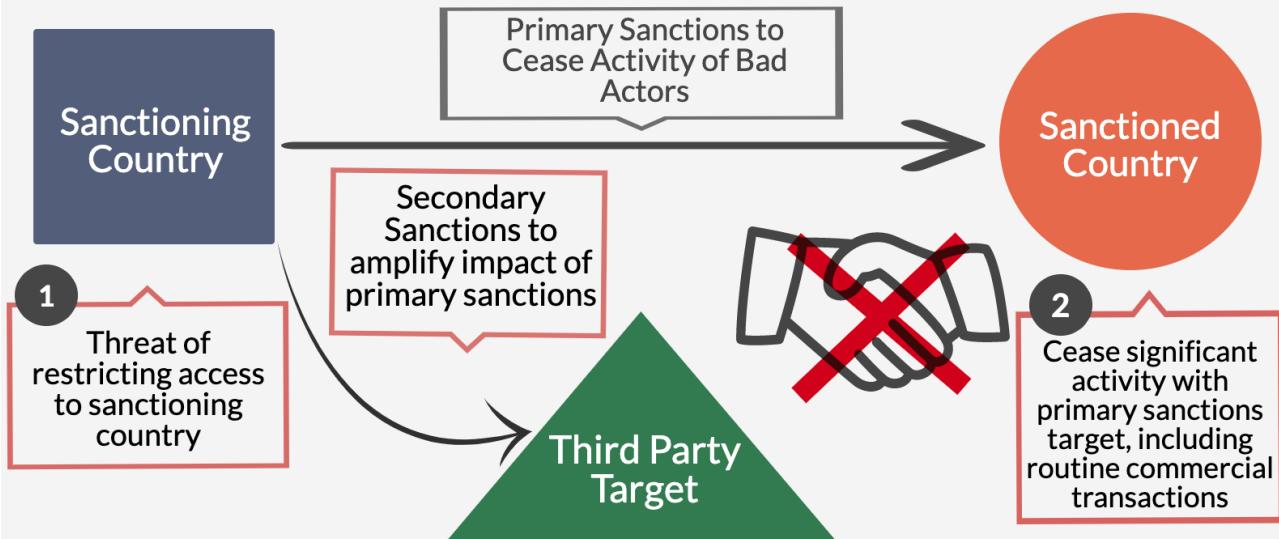
¹⁸ OFAC economic sanctions programs: Secondary sanctions. OFAC Lawyer. (2019, September 9). Retrieved April 1, 2022, from <https://ofaclawyer.net/economic-sanctions-programs/>

¹⁹ Moehr, O. (2020). Secondary sanctions: A first glance. Atlantic Council. Retrieved March 29, 2022, from <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/ole-moehr-3/>

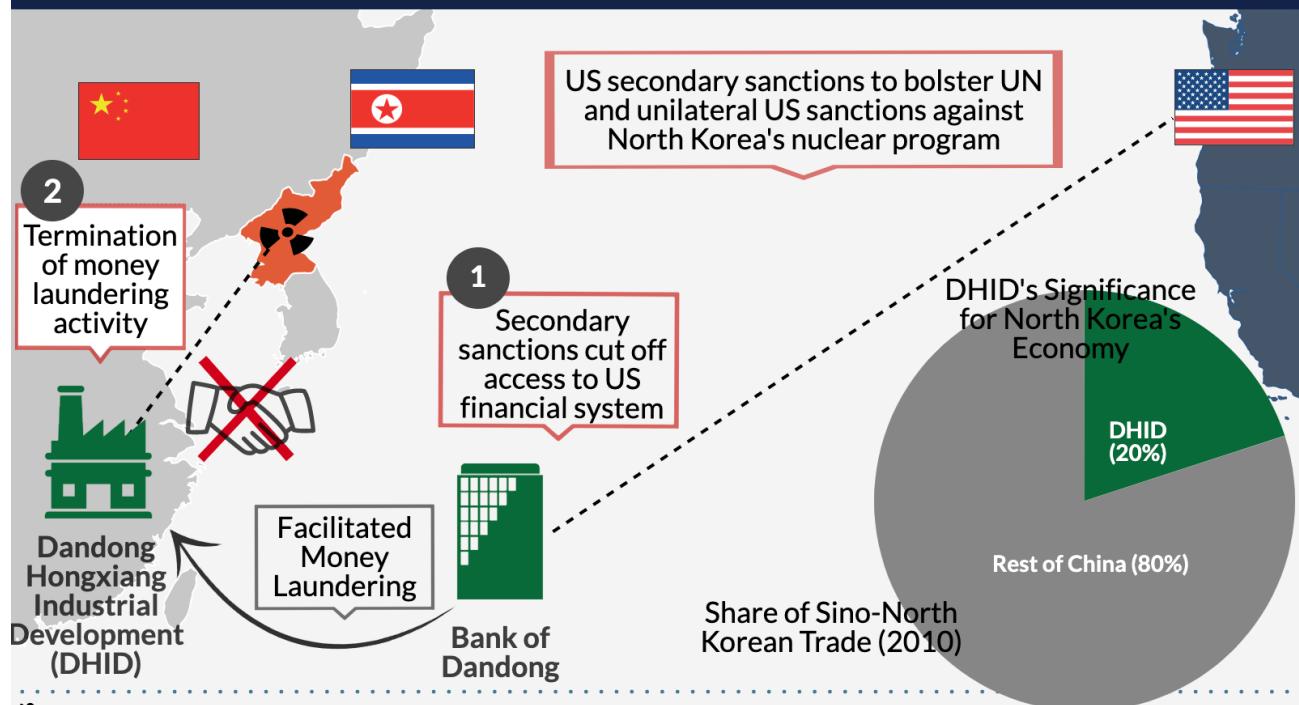
²⁰ Moehr, O. (2020). Secondary sanctions: A first glance. Atlantic Council. Retrieved March 29, 2022, from <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/ole-moehr-3/>

Secondary Sanctions: A First Glance

How Secondary Sanctions Work

Case Study: US Secondary Sanctions Against "the Dandong Connection"

SOURCES

- US Department of Justice
- US Department of The Treasury
- Lexology.com
- CNN Money
- C4ADS

Designed by Zach Coles and
Alexatrini Tsiknia
Edited by Ole Moehr

Subscribe

#SanctionsInitiative
Follow us on Twitter:
@AC_GBE

Source: <https://create.piktochart.com/output/27777552-secondary-sanctions>

KRAJINY EURÁZIE POCÍTUJÚ DOPADY PROTIRUSKÝCH SANKCIÍ (KOMENTÁR CIPE)

Vzájomná prepojenosť ruskej a stredoázijských ekonomík a prelievanie ekonomických šokov z Ruska na stredoázijské ekonomiky nie je novým fenoménom. Počas ruskej hospodárskej recesie v rokoch 2014–2015, ktorá nasledovala po ruskej anexii Krymu a vojne v oblasti Donbas na Ukrajine, sa v strednej Ázii pretavili sekundárne nepriaznivé účinky západných sankcií proti Rusku v podobe finančných ťažkostí. V porovnaní s vplyvom minulých sankcií budú mať tie súčasné oveľa dlhodobejší a rozsiahlejší dopad na strednú Áziu.

V súčasnosti došlo k poklesu obchodu stredoázijských ekonomík s Ruskom a k prudkému poklesu remitencií odosielaných do Strednej Ázie. Značná časť obchodu v Kazachstane a Uzbekistane, najväčších stredoázijských ekonomikách, je prepojená práve na Rusko – konkrétnie 21% obchodu Kazachstanu a 17% obchodu Uzbekistanu. Vplyvom finančných a logistických ťažkostí prudko vzrástli náklady na prepravu a doručovanie. Rusko navyše zakázalo vývoz obilia do strednej Ázie, čo podľa odhadov ohrozí potravinovú bezpečnosť v regióne.

Tadžikistan a Kirgizská republika, menšie ekonomiky v strednej Ázii, sú obe závislé od remitencií z Ruska. Remitencie tvoria 27% HDP Tadžikistanu a 31% HDP Kirgizskej republiky. Podľa odhadov prinesie rýchla devalvácia ruského rubľa zníženie hodnoty remitencií o 30 percent. Miestne meny zaznamenávajú pokles, čo spôsobuje klesajúce príjmy a vyššie ceny za klúčové dovozy v celom regióne. K týmto výzvam sa pridala nepriaznivá ekonomická situácia, ktorá je výsledkom narušovania podnikateľskej činnosti v regióne.

Malé podniky v strednej Ázii trpia neistotou spôsobenou rozsiahlym narušením obchodu. Medzi podnikateľskými združeniami v Kirgizsku hlásia partneri CIPE meškania a problémy so sledovaním tovaru, ktorý bol už zaplatený

a očakáva sa jeho dovoz cez Rusko. Logistické spoločnosti majú problémy s doručovaním tovaru a identifikáciou nových dostupných trás, ktoré obídu územie Ruska. Spomedzi všetkých stredoázijských krajín je Kirgizsko najviac závislé od Ruska a to v dvoch oblastiach: Po prvej, je člen Eurázijskej hospodárskej únie (EAEU) – regionálnej hospodárskej únie, ktorá podporuje voľný pohyb tovarov a služieb medzi členmi, ktorími sú Arménsko, Bielorusko, Kazachstan, Kirgizská republika a Rusko, a tým pádom je väčšina kirgizských dodávateľov naviazaných na ruskú výrobu a ruské dodávateľské reťazce. Ako člen EAEU, Kirgizská republika bola a bude aj naďalej pod tlakom, aby si zachovala prepojenosť na EAEU a zmiernila vplyv protiruských sankcií a ich nepriaznivých účinkov na ostatných členov EAEU. Po druhé, na základe preferenčného statusu členského štátu EAEU je Rusko pre Kirgizsko dôležitým zdrojom bezcolného dovozu, zvýhodnených úverov, verejných investícií a remitencií od kirgizských občanov, ktorí žijú a pracujú v Rusku. Tieto dva faktory spôsobujú extrémnu citlivosť Kirgizska na dopady protiruských sankcií, ktoré uvalil Západ.

Malé podniky majú ťažkosti zabezpečiť dovoz základného tovaru ako je obilie, mliečne výrobky, ropa a stavebný materiál z Ruska. Banky nedokážu spracovať finančné transakcie s Ruskom, čím sa obmedzujú možnosti pre obchodné operácie, ako aj možnosti rodín dostať sa k veľmi potrebným remitenciám. Horšie však je, že rozsiahly nedostatok potravín a chýbajúci dovoz pšeničnej múky, cukru a rastlinných olejov sa už prejavil v obchodoch a na trchoch v celej krajine. Napriek katastrofálnym dopadom protiruských sankcií na občanov Kirgizska, bola reakcia vlády nedostatočná. Na podporu stability trhu sa urobilo veľmi málo.

V budúcnosti bude pre strednú Áziu klúčové zabezpečiť si ekonomickú suverenitu a zaviesť lepšiu správu vecí verejných a protikorupčné opatrenia. Tiež to napomôže ukončiť presun sankcionovaného ruského kapitálu a firiem do strednej Ázie s cieľom vyhnúť sa sankciám. Práve tento presun sankcionovaných podnikov z Ruska

do strednej Ázie by mohol mať škodlivé účinky na ekonomiku strednej Ázie, keďže by mohli byť sankcionované za napomáhanie ruským spoľačnostiam.

Aj napriek skutočnosti, že protiruské sankcie väzne narušili stredoázijské ekonomiku a podnikateľskú činnosť v regióne, priniesli aj novú príležitosť prehodnotiť existujúce ekonomicke modely a priestor na ekonomicke reformy schopné priniesť rozvoj demokratických, inkluzívnych a odolných ekonomík.²¹

RUSKÉ PROTIOPATRENIA

6. augusta 2014 schválil prezident Putin opatrenia na zastavenie dovozu určitých potravín do Ruska. Neskôr to bolo ďalej rozpracované a sformovalo to nižšie uvedený zoznam, pravdepodobne ide o najznámejšie ruské protiopatrenie. Určite je to tak v krajinách, ktoré kedysi využávali veľa potravín do Ruska pred týmito protiopatreniami ako napr. Holandsko a Poľsko. EÚ pripravila preklad staršej verzie [zoznamu s potravinami](#), ktoré podliehajú ruskému embargu.

Aktuálne platný zoznam obsahuje tieto produkty:

- Mäso z hovädzieho dobytka, čerstvé, chladené alebo mrazené
- Bravčové mäso, čerstvé, chladené alebo mrazené
- čerstvé mäso a jedlé droby z hydiny, chladené alebo mrazené
- Mäso solené, v slanom náleve, sušené alebo údené
- Živé ryby, s výnimkou:
 - [losos atlantický](#) (Salmo Salar)
 - [mladý pstruh potočný](#) (Salmo Trutta)
 - [mladý pstruh dúhový](#) (Oncorhynchus mykiss)
 - mladá [kambala](#) (Psetta Maxima)

- Ryby a kôrovce, mäkkýše a iné vodné bezstavovce
- Mlieko a mliečne výrobky
- Zelenina, jedlé korene a hľuzy
- Ovocie a orechy
- Údeniny a podobné výrobky z mäsa, vnútornosti alebo krvi
- Hotové výrobky, vrátane syrov a tvarohu (cottage) s rastlinnými tukmi
- Potraviny (výrobky obsahujúce mlieko na báze rastlinných tukov)

Dňa 12. júna 2018 bola platnosť týchto opatrení predĺžená do konca roka 2019. Hoci ruské potravinové embargo má byť odvetou, Rusko sa ho snaží využiť aj ako príležitosť rozvíjať vlastný polnohospodársky sektor a zvyšovať sebestačnosť svojej ekonomiky.

Ruské spoločnosti budú môcť splácať dlhy zahraničným veriteľom z „nepriateľských krajín“ iba v rubl'och podľa osobitných pravidiel/smernice č. 430-r z 5. marca 2022

Ruská federácia zaviedla dočasné opatrenie pre ruské organizácie, vládu, regióny a mestá týkajúce sa úverov, pôžičiek a finančných záväzkov voči zahraničným veriteľom z krajín, ktoré prijali „nepriateľské kroky“ proti Rusku. Platby týchto záväzkov budú vykonávané len v rubl'och na špeciálny účet otvorený na základe žiadosti dlžníka s ruskou bankou alebo centrálnym depozitárom v mene zahraničného veriteľa.²²

Opatrenie sa vzťahuje na plnenie záväzkov presahujúcich 10 miliónov rubl'ov za kalendárny mesiac alebo presahujúce ekvivalent tejto sumy v cudzej mene na základe oficiálneho výmenného kurzu stanoveného centrálou bankou Ruskej federácie k 1.dňu každého mesiaca.

²¹ Mitigating the adverse side effects of Russian sanctions in Central Asia. Center for International Private Enterprise. (2022, March 24). Retrieved April 1, 2022, from <https://www.cipe.org/blog/2022/03/24/mitigating-the-adverse-side-effects-of-russia-sanctions-in-central-asia/>

²² Edict No. 95-FZ of 5 March 2022 "On the Temporary Procedure for the Fulfilment of Obligations to Certain Foreign Creditors"

Centrálna banka Ruska a ministerstvo financií majú oprávnenie udeľovať výnimky na vydávanie osobitných povolení ruským dlžníkom.

Vláda schválila zoznam zahraničných štátov a území, ktoré prijali nepriateľské opatrenia vo vzťahu k Rusku, či ruským spoločnostiam a občanom. Zoznam obsahuje tieto krajinu: Albánsko, Andorra, Anguilla, Austrália, Britské panenské ostrovy, Kanada, členské štáty Európskej únie, Gibraltar, Island, Japonsko, Kórejská republika, Lichtenštajnsko, Macedónsko, Mikronézia, Monako, Nový Zéland, Severné Macedónsko, Nórsko, San Maríno, Singapur, Švajčiarsko, Taiwan (Čína), Ukrajina, Spojené kráľovstvo (vrátane Jersey) a USA. Nedá sa vylúčiť, že sa zoznam bude dopĺňať.

Vyššie spomínané opatrenie sa vzťahuje aj na platby veriteľom z tretích krajín, ak ich kontrolujú osoby z „nepriateľských krajín,” a na záväzky veriteľov z „nepriateľských krajín”, ktoré vznikli po 1. marci 2022.

01 Financovanie dlhu ruskými veriteľmi zahraničným príjemcom

Od 1. marca 2022 majú ruské právnické osoby zákaz poskytovať pôžičky zahraničným subjektom (v akýchkoľvek krajinách) v akejkoľvek cudzej mene. (Edikt č. 79 prezidenta Ruskej federácie z 28. februára 2022).

Podľa osobitných ekonomických opatrení v reakcii na nepriateľské kroky Spojených štátov amerických a zahraničných štátov a medzinárodných organizácií, ktoré sa pripojili k Spojeným štátom americkým” (edikt č. 79 z 28. februára 2022) bol prijatý zákaz úverov a pôžičiek (bez predošlého povolenia vládnej komisie na monitorovanie zahraničných investícií) v rubloch osobám z krajín, ktoré sú na zozname nepriateľských štátov. Zákaz platí aj pre osoby, ktoré sú registrované v nepriateľských štátoch a podnikajú alebo majú zisky v týchto štátoch a pre kontrolované osoby bez ohľadu na to, kde sú registrované.

V praxi to pre ruské fyzické osoby a ruské právnické osoby znamená zákaz poskytovania pôžičiek vybranému zoznamu krajín, vrátane pobočiek medzinárodných spoločností s ústredím v nepriateľskom štáte. Zatiaľ nie je jasné, či sa bude edikt vzťahovať na komerčné úvery/odklady.

Edikt prezidenta Ruskej federácie č. 81 „O dodatočnom ustanovení ekonomických opatrení na zabezpečenie finančnej stability Ruskej federácie“ (ďalej len edikt č. 81 z 1. marca 2022).

V súlade s ediktom č. 81 z 1. marca 2022 vláda schválila osobitné pravidlá pre vydávanie oprávnení vládnej komisie pre monitorovanie zahraničných investícií na vykonávanie určitých „zakázaných transakcií“ ako napr. – poskytovanie úverov a pôžičiek v rublach, poskytovanie transakcií zakladajúcich vznik vlastníckeho práva k cenným papierom a nehnuteľnostiam, úverové operácie a prevody v tvrdej mene a prevody cudzej meny na zahraničné účty. Konkrétne podmienky, ktoré transakcie musia splňať, aby boli autorizované komisiou ešte nie sú stanovené.

Vládny dekrét č. 295 zo 6. marca 2022 o „Schválení pravidiel vládnej komisie pre monitorovanie zahraničných investícií v Ruskej federácii na vydávanie oprávnení na vykonávanie transakcií rezidentov so zahraničnými osobami na účely implementácie dodatočných ekonomických opatrení na zabezpečenie finančnej stability Ruskej federácie a dodatok k nariadeniu vládnej komisie pre monitorovanie zahraničných investícií v Ruskej federácii“ (ďalej len dekrét č. 295 zo 6. marca 2022).

02 Povolenie používať patenty bez súhlasu nositeľov práv z „nepriateľských krajín“

Ruskí používatelia sú oprávnení neplatiť kompenzácie držiteľom patentov z nepriateľských krajín, ak nemajú povolenie na použitie patentu. Podľa dekrétu pre držiteľov patentov z nepri-

teľských krajín (definovaní nielen podľa toho, kde sú registrovaní, ale aj podľa toho, kde majú svoje miesto podnikania resp. kde získavajú väčšinu svojho zisku) je poplatok 0% skutočných príjmov z výroby a predaja tovaru, výkonu práce a poskytovania služieb použitím vynálezu, úžitkového vzoru alebo priemyselnej vzorky. Vládne nariadenie č. 299 zo 6. marca 2021 „O zmene a doplnení článku 2 Metodiky stanovenia výšky kompenzácie splatnej držiteľovi patentu, keďže je prijaté rozhodnutie použiť vynález, úžitkový model alebo priemyselnú vzorku bez jeho súhlasu a postup pri jej platení.“

03 Obmedzenia týkajúce sa transakcií s podielmi v ruských spoločnostiach a nehnuteľný majetok

Na spätný odkup akcií v ruských verejných spoločnostiach boli uvalené obmedzenia. (Edikt č. 79 z 28. februára 2022.)

Bol uložený zákaz uzatvárať transakcie zakladajúce vlastnícke právo k cenným papierom a nehnuteľnému majetku osobám z nepriateľských krajín. Zdá sa, že zákaz platí nielen pre nákup cenných papierov a majetku od týchto osôb, ale aj predaj cenných papierov a majetku takýmto osobám. Vzhľadom na to, že akcie v joint-ventures sú cennými papiermi, zatial' čo podiely v sročkách nie sú, je možné, že transakcie zahŕňajúce účasť v spoločnostiach s ručením obmedzeným nie sú zakázané (edikt č. 81 z 1. marca, 2022). Zákaz sa vzťahuje aj na transakcie so zahraničnými nesankcionovanými osobami zahŕňajúce cenné papiere a nehnuteľný majetok, ktorý zakúpili po 22. februári 2022 od sankcionovaných zahraničných osôb.

Rozsah zákazu zahŕňa nákupy cenných papierov na burze - väčšina cenných papierov uvedených na zahraničných burzách nemôže byť predmetom predaja, pokiaľ nezískajú oprávnenie od ruskej centrálnej banky schválené Ministerstvom financií a obsahujúcim podmienky pre transakciu (edikt č. 81 z 1. marca

2022). Depozitári a registrátori, ktorí sú profesionálni účastníkmi trhu s cennými papiermi majú zákaz prevádzkať ruské cenné papiere z účtov vedených zahraničnými osobami. To znamená, že je nemožné predávať ruské cenné papiere prostredníctvom centrálneho depozitára alebo registrátora.

Zakázané transakcie môžu byť uzatvorené získaním oprávnenia vydaným vládnou komisiou pre monitorovanie zahraničných investícií – zahŕňa to aj transakcie, ktoré vedú k vzniku vlastníckeho práva k cenným papierom a nehnuteľnostiam (Dekrét č. 295 zo 6. marca 2022).

04 Obmedzenia týkajúce sa platieb dividend a iných platieb za ruské cenné papiere

Platí zákaz „prevodu platieb“ za cenné papiere akýmkoľvek zahraničným právnickým osobám a jednotlivcom. Týka sa to platieb ako napr. dividendy a úroky z dlhopisov. Ešte nie je celkom jasné, či sa vzťahuje na príjem z predaja akcií. Zdá sa, že pravidlo by nemalo platiť pre sročky. (príkaz centrálnej banky č. 018-34-3/1202 z 28. februára 2022).

05 Obmedzenia prevodu finančných prostriedkov do zahraničia

Ruské právnické osoby a občania majú zakázané prevody finančných prostriedkov, ktoré majú v držbe v akejkoľvek cudzej mene na ich účty v ostatných krajinách. Zákaz však zatial' neplatí na prostriedky prevedené do iných krajín vo forme kapitálových vkladov (či už uskutočnených v zahraničnej mene bez otvorenia účtu v zahraničí alebo v rubloch) (edikt č. 79 z 28. februára 2022).

Ruské právnické osoby musia predať 80% z tržieb z menového rozdielu pri predaji tovaru, alebo pri získaní odplaty za prácu a služby, ktoré prijali od 1. januára 2022 ďalej (edikt č. 79 z 28. februára 2022).

Bude stanovený limit 5 000 USD (na základe výmenného kurzu stanoveného ruskou centrálnou bankou v deň prevodu) za kalendárny mesiac pri prevodoch rezidentov iným osobám s pobytom v Rusku vrátane ich partnerov a príbuzných (Informačný list centrálnej banky Ruskej federácie č. IN-019-12/27 z 5. marca, 2022 „O obmedzení prevodov rezidentom“).

Platí zákaz prevodov z účtov zahraničných fyzických a právnických osôb v ruských bankách zo sankcionovaných krajín na zahraničné účty v akejkoľvek mene. To zahŕňa prevody uskutočnené bez otvárania bankových účtov a elektronické prevody peňazí (príkaz centrálnej banky č. IN-019-12/21DSP z 1. marca 2022). Prevody peňazí z Ruska uskutočnené zahraničnými jednotlivosťami bez otvorenia účtu sa obmedzia na 5 000 USD mesačne (Príkaz centrálnej banky č. IN-019-12/21DSP z 1. marca 2022).

Ruskí občania majú zakázané vyniesť hotovosť v cudzej mene alebo iné peňažné nástroje prechádzajúce v hodnote 10 000 USD z krajiny (edikt č. 81 z 1. marca 2022). Po získaní oprávnenia vydaným komisiou pre monitorovanie zahraničných investícií sa môžu vykonávať zakázané operácie vrátane operácií zahŕňajúcich prevod cudzej meny na zahraničné účty (dekrét č. 295 zo dňa 6.3.2022).

Rezidenti nemajú zakázané poskytovať platby nerezidentom v rublach alebo v zahraničnej mene za účelom nákupu tovaru v zahraničí resp. platby za služby. Je však nevyhnutné sledovať možné obmedzenia dovozu a vývozu surovín (vysvetlivky na webovej stránke centrálnej banky Ruskej federácie, Edikt č. 100 prezidenta Ruskej federácie z 8. marca 2022).

06 Obchodné embargá

Okrem embárga na drevo a hnojivá zaviedlo Rusko zákazy vývozu viac ako 200 produktov vrátane technologických, telekomunikačných a zdravotníckych zariadení, vozidiel, poľnohospodárskych strojov, elektrozariadení, ako aj železničných vozňov a lokomotív, kontajnerov,

turbín, strojov na rezanie kovu a kameňa, video displejov, projektorov, konzol a rozvádzacích.

Vývoz tohto tovaru bol pozastavený do všetkých krajín, s výnimkou členských štátov Eurázijskej hospodárskej únie (EAEU), Abcházska a Južného Osetska. Na vývoz do týchto štátov sa vzťahuje osobitný autorizačný postup schválený v samostatnom uznesení vlády. V rámci neho povolenie na vývoz tovaru do EAEU, Abcházska a Južného Osetska vydáva ministerstvo pôdohospodárstva, ministerstvo dopravy, ministerstvo priemyslu a obchodu, ministerstvo digitálneho rozvoja, komunikácie a masmédií a Ministerstvo prírodných zdrojov a životného prostredia.

Obchodné obmedzenia vrátane vývozu z Ruska do konkrétnych krajín určitých produktov a surovín (napr. technologické, telekomunikačné a zdravotnícke zariadenia, vozidlá, poľnohospodárské stroje a elektrozariadenia) do 31. decembra 2022. Niektoré výrobky sa môžu vyvážať do určitých krajín alebo regiónov s povolením. Dňa 27. apríla 2022 zastavila ruská vláda dodávky plynu do Poľska a Bulharska a neobnoví ich, kým sa obe krajiny nedohodnú na platbe za plyn v rublach. Okrem toho, ruská vláda tiež pozastavila vývoz niekoľkých druhov dreva a výrobkov z dreva do štátov, ktoré podnikli nepriateľské kroky proti Rusku, podľa schváleného zoznamu sankcií.

07 Stimuly pre ruský IT sektor

Pre akreditované IT spoločnosti, ktoré majú príjmy z distribúcie (umiestňovania) reklamy resp. poskytovania doplnkových služieb prostredníctvom aplikácie a/alebo online nástrojov a príjmy spojené s predajom, inštaláciou, testovaním a podporou domáčich IT riešení sa majú zaviesť daňové úľavy.

Medzi plánované výhody patrí: 0 % sadzba dane zo zisku do roku 2024 vrátane, osloboodenie od dane, menových obmedzení a iných foriem štátnej a komunálnej kontroly až po dobu 3 rokov, pridelenie grantov na podporu sľubných

domáčich riešení a poskytovanie pôžičiek za zvýhodnených podmienok (až 3% ročne). Od vlády sa očakáva vypracovanie dodatočných podporných opatrení, okrem tých oznámených v prezidentskom edikte – Edikt č. 83 prezidenta Ruskej federácie z 2. marca 2022 „O opatreniach na zabezpečenie zrýchleného vývoja informačných technológií v Ruskej federácii“.

SCENÁRE VÝVOJA

Schopnosť orientovať sa v sankciách sa stala v skutku klíčovým elementom podnikania v 21. storočí. Európske firmy a jednotlivci sú nimi ovplyvnené do veľkej miery. Dúfame, že tento kompas poslúži ako užitočný nástroj pre podniky, ktoré sa usilujú pochopiť túto turbulentnú a rýchlo sa rozvíjajúcu dobu.

V záverečnej časti tohto dokumentu načrtávame scenáre pravdepodobného vývoja. Od roku 2014 musíme v rámci podnikania brať do úvahy dôkladnú analýzu podnikateľského prostredia a komplexné pochopenie budúcich dôsledkov vlastných aktivít.

Krátkodobý scenár

- Ruská ekonomika si nenájde cestu ako sankcie obíšť a bude postupne upadať – rovnako ako jej schopnosť demonstrovať silu na medzinárodnej úrovni.
- Tento scenár vyobrazuje upadajúce Rusko, ktoré bude pravdepodobne čoraz viac merkantilistické vo fiškálnej politike a bude zavádzat opatrenia cielené na dolár a euro na komoditných trhoch
- Zvýši sa pravdepodobnosť ekonomickej kolapsu Ruska a s tým súvisiace zhoršenie ekonomickej a politickej situácie euroázijských štátov
- Podľa tohto scenára bude Rusko buď pod

tlakom predávať svoje komodity na západné trhy v nutnej potrebe financovať samé seba, alebo naopak, pokúsi sa podkopať Západ prostredníctvom dedolarizácie a ťažkopádnych obchodných embárg.

- Krátkodobé účinky prudkého nárastu cien energií a komodít sa odrazia na miere inflácie. EÚ27 a euroázijské krajinu už zažívajú vysokú mieru inflácie. V apríli 2022 dosiahlo Rusko najhoršiu infláciu od roku 1994 na úrovni 17,8%, kým EÚ27 v priemere 7,5 %, pričom najhoršie zasiahnuté sú Estónsko 19 %, Litva 16,6 %, Česká Republika 14,2 % a Slovensko 11,8 %.
- Ak sa súčasná situácia vyrieši v krátkom časovom horizonte a zavedú sa dohody o ekonomickej výmene, je pravdepodobné, že globálne ceny komodít sa vrátia na predvojnovú úroveň. Takéto odhadu však patria k najoptimistickejším scenárom vývoja súčasnej bezpečnostnej krízy vo východnej Európe predikovaným v KPMG Global Outlook.²³

Strednodobý scenár

- čím dlhšie vydrží ruská ekonomika tento počiatočný šok, tým menšia je pravdepodobnosť jej kolapsu
- V dôsledku súčasnej situácie utrpia najviac obchodné vzťahy EÚ27 a Ruska, keďže EU27 trpí komoditnou krízou a s tým súvisiacou infláciou a Rusko sa dostáva do finančnej krízy súvisiacej so sankciami. Obaja aktéri budú bojať, aby predčili toho druhého.
- Pri súčasných politikách, ktorých cieľom je, aby Rusko vykvácalo je pravdepodobné, že sankcie zostanú v platnosti, napriek tomu, vzhľadom na vzájomnú závislosť EÚ-Rusko existuje šanca, že obchod s energetickými zdrojmi zostane nedotknutý.
- Ak zostanú v platnosti aktuálne obchodné

²³ Reader, G. (2022). Global economic outlook. KPMG. Retrieved April 20, 2022, from <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2022/04/global-economic-outlook.html>

opatrenia, ruská ekonomika pravdepodobne prežije súčasný tlak s pomocou ropného a plynárenského priemyslu, ktoré tvoria až 15,2% ruského HDP.

- Ak nestability budú pokračovať, podľa predikcií KPMG Global Outlook²⁴ sa ceny komodít zvýšia hlavne v oblasti energetiky - tam sa očakáva nárast o 50% a pri potravinách o 5%.
- V strednodobom horizonte sa inflácia sprevádzajúca rastúci dezintegračný trend obchodných vzťahov medzi EÚ a Ruskom premietne do recessie v eurozóne a v Rusku a pravdepodobne sa cez medzinárodné trhy rozšíri aj do USA.

Dlhodobý scenár

- V tomto prípade Rusko prežije sankcie, prekoná ťažkosti s inováciami a v ťažobnom priemysle a nájde si nových zákazníkov pre svoju ekonomiku založenú na exporte fosílnych palív.
- Takýto úspech posilní prerozdeľovanie ekonomickej schopnosti, globálneho bohatstva a práce. Rola spojenca Spojených štátov sa oslabí - sice budú vlastniť väčšinu globálnej finančnej a hospodárskej infraštruktúry, čo môže byť silný nástroj, ale nemusí to stačiť

na to, aby Rusko a Čínu, hlavných odporcov liberálneho ekonomickejho poriadku západu, udržali pod kontrolou.

- Tento scenár bude mať za následok multipolarizáciu medzinárodného systému a s tým aj toho ekonomickejho. Rusko bude naďalej zo hrávať dôležitú úlohu na komoditných trhoch a európske štáty budú čeliť ťažkému rozhodovaniu či uprednostnia svoje hodnoty alebo ich ekonomický rast. Aj keby si Európa vybrala druhú možnosť, politické zmierenie s Ruskom je nepravdepodobné a vzájomná interakcia bude mať čisto ekonomický charakter.
- Čím dlhšie bude trvať obchodná izolácia Ruska, tým je pravdepodobnejšie, že sa Rusko pokúsi manipulovať komoditný trh s cieľom stimulovať hospodársku krízu na Západe. Úspešné odvrátenie ruskej taktiky závisí od schopnosti EÚ diverzifikovať zdroje komodít a vyvážiť energetický sektor. V dlhodobom scenárii je pravdepodobnosť rozsiahlej hospodárskej krízy na oboch stranach (vplyvom sankcií a odvetných opatrení) veľmi vysoká.
- KPMG Global Outlook predpovedal 100% nárast európskych cien plynu a 10% nárast globálnych cien potravín v prípade, že sa aktuálna kríza pretaví do dlhodobého scenára vývoja.²⁵

²⁴ Reader, G. (2022). Global economic outlook. KPMG. Retrieved April 20, 2022, from <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2022/04/global-economic-outlook.html>

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Council of the EU. (2022, April 8). EU adopts fifth round of sanctions against Russia over its military aggression against Ukraine. Consilium. Retrieved April 9, 2022, from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/04/08/eu-adopts-fifth-round-of-sanctions>
2. Edict No. 95-FZ of 5 March 2022 "On the Temporary Procedure for the Fulfilment of Obligations to Certain Foreign Creditors"
3. EU sanctions map. EU Sanctions Map. (n.d.). Retrieved April 5, 2022, from <https://sanctionsmap.eu/#/main/details/2/?search=%7B%22value%22%22%22,%22searchType%22%7B%7D%7D>
4. EU sanctions map. EU Sanctions Map. (n.d.). Retrieved April 1, 2022, from <https://sanctionsmap.eu/#/main/details/2/?search=%7B%22value%22%22%22,%22searchType%22%7B%7D%7D>
5. EUR Lex. (n.d.). Document 32022R0577. EUR. Retrieved April 9, 2022, from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2022.III.01.0067.01.EN-G&toc=OJ%3AL%3A2022%3AIII%3ATOC
6. EUR Lex. (n.d.). Document 32022D0578. EUR. Retrieved April 9, 2022, from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2022.III.01.0070.01.EN-G&toc=OJ%3AL%3A2022%3AIII%3ATOC
7. Frequently asked questions. U.S. Department of the Treasury. (2022, January 13). Retrieved April 1, 2022, from <https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/faqs>
8. Herik, Larissa,(2014) Peripheral Hegemony in the Quest to Ensure Security Council Accountability For its Individualized UN Sanctions Regimes. Journal of Conflict and Security Law, Forthcoming, Grotius Centre Working Paper 2014/026-PSL, Leiden Law School Research Paper , Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2448176>
9. Mitigating the adverse side effects of Russian sanctions in Central Asia. Center for International Private Enterprise. (2022, March 24). Retrieved April 1, 2022, from <https://www.cipe.org/blog/2022/03/24/mitigating-the-adverse-side-effects-of-russia-sanctions-in-central-asia/>
10. Ministerstvo Hospodárstva Slovenskej republiky. (2022). Sankcie voči Ruskej federácii a Bielorusku | Obchod | MHSR. Retrieved April 21, 2022, from <https://www.economy.gov.sk/obchod/sankcie-voči-rusku-a-bielorusku>
11. Moehr, O. (2020). Secondary sanctions: A first glance. Atlantic Council. Retrieved March 29, 2022, from <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/ole-moehr-3/>
12. OFAC economic sanctions programs: Secondary sanctions. OFAC Lawyer. (2019, September 9). Retrieved April 1, 2022, from <https://ofaclawyer.net/economic-sanctions-programs/>
13. Mulder, N. (2022, March 31). The toll of Economic War. Foreign Affairs. Retrieved April 1, 2022, from https://www.foreignaffairs.com/articles/russian-federation/2022-03-22/toll-economic-war?utm_medium=social&utm_source=instagram_posts&utm_campaign=ig_soc&utm_content=later-25536590
14. See Ibid., at 433–434; SC Res. 2083(2012), 17 December 2012, 14th preambular paragraph, and Court of Justice, European Commission and others v. Yassin Abdullah Kadi, Joined cases C-584/10 P, C-593/10 P and C-595/10 P, 18 July 2013, ECLI:EU:C:2013:518, at § 130.
15. RBC. (n.d.). Росстат впервые рассчитал долю нефти и газа в российском ВВП. Retrieved April 11, 2022, from <https://www.rbc.ru/economics/13/07/2021/60ec40d39a7947f74aeb2aeions-against-russia-over-its-military-aggression-against-ukraine/>
16. Reader, G. (2022). Global economic outlook. KPMG. Retrieved April 20, 2022, from <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2022/04/global-economic-outlook.html>
17. "US, EU and UK Expand Russian Sanctions amid Ongoing Ukraine Conflict." Shearman And Sterling, 2022. <https://www.shearman.com/ja-jp/perspectives/2022/04/us-eu-and-uk-expand-russian-sanctions-amid-ongoing-ukraine-conflict>.
18. Деловые новости и аналитика. The Bell. (n.d.). Retrieved April 1, 2022, from <https://thebell.io/ne-sovsem-benzokolonka-rosstat-otsenil-polnyj-vklad-neftegazovogo-sektora-v-vvp-rossii>
19. Оперативный доклад за I полугодие 2021 года. Главная страница. (n.d.). Retrieved April 1, 2022, from <https://ach.gov.ru/audit/6-mon-2021#programs>

